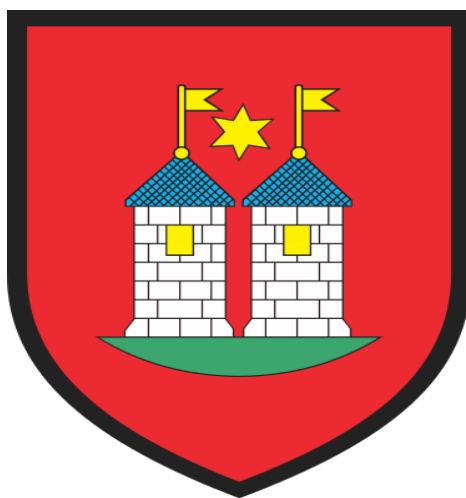


*Załącznik do Uchwały Nr XX/170/2020*

*Rady Miejskiej w Poniecu z dnia 2 grudnia 2020 r.*

**Strategia**  
**Rozwiązywania Problemów Społecznych**  
**Gminy Poniec**  
**na lata 2021-2027**



**2020**

<b>Spis treści</b> .....	2
<b>Wstęp</b> .....	4
<b>I. Część wprowadzająca</b> .....	6
I.1. Struktura strategii.....	6
I.2. Podstawy prawne, zgodność strategii z prawem wspólnotowym i innymi dokumentami strategicznymi.....	8
<b>II. Diagnoza sytuacji społecznej gminy Poniec</b> .....	14
II.1. Charakterystyka gminy Poniec.....	14
II.1.1. Środowisko naturalne i turystyka.....	16
II.1.2. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach.....	17
II.1.3. Zasoby i warunki mieszkaniowe.....	19
II.1.4. Sport i rekreacja.....	20
II.1.5. Kultura.....	22
II.1.6. Ochrona zdrowia.....	23
II.1.7. Edukacja, opieka nad dzieckiem.....	24
II.1.8. Sektor pozarządowy.....	26
II.1.9. Pomoc społeczna.....	27
II.2. Charakterystyka problemów społecznych występujących na terenie gminy Poniec.....	32
II.2.1. Zagrożenie wykluczeniem społecznym.....	32
II.2.2. Bezrobocie.....	36
II.2.3. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.....	37
II.2.4. Sytuacja osób starszych, starzenie się społeczeństwa.....	39
II.2.5. Uzależnienia.....	42
II.2.6. Przemoc w rodzinie.....	43
II.2.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	45
II.2.8. Funkcjonowanie rodziny.....	47
II.3. Wyniki badania ankietowego.....	50
II.4. Analiza SWOT.....	61
II.5. Podsumowanie diagnozy.....	71
<b>III. Część programowa</b> .....	72
III.1. Misja.....	72
III.2. Cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań.....	73
III.3. Wdrożenie strategii, monitorowanie jej realizacji.....	88

<b>IV. Źródła finansowania</b> .....	90
<b>V. Prognoza zmian</b> .....	91
<b>VI. Zakończenie</b> .....	92
<b>Załączniki</b> .....	93
1. Spis tabel.....	93
2. Spis wykresów.....	95
3. Wzór ankiety.....	96

## **Wstęp**

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej. Działania w obszarze polityki społecznej powinny być zintegrowane w ramach systemu, w którym ważnymi partnerami są organizacje pozarządowe i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego. Efektywna realizacja zadań z zakresu polityki społecznej jest możliwa pod warunkiem sporządzenia rzetelnej diagnozy rzeczywistych problemów i potrzeb społeczności lokalnej oraz wdrożenia długofalowego planu działań. W zakresie polityki społecznej na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 1876 z późn. zm.), zgodnie z którym: do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją, wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec na lata 2021 – 2027 została opracowana, przy aktywnym wsparciu przedstawicieli różnych środowisk społecznych, przy pomocy i konsultacji pracowników różnych instytucji gminnych, w tym pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Poniecu. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców Gminy Poniec poprzez przeprowadzenie ankiety na temat problemów społecznych występujących na terenie gminy. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano cele, kierunki działań oraz wskaźniki. Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo, a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie uwzględniono wielokierunkowe i kompleksowe oddziaływanie nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów, a przede wszystkim na źródło

ich powstania, które często ma różne podłoże. Istotne jest zatem stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych.

W listopadzie 2014 roku Uchwałą Nr XLIV/339/2014 Rady Miejskiej w Poniecu została przyjęta do realizacji „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec na lata 2014-2020”. Z uwagi na zachodzące zmiany demograficzne, społeczne i gospodarcze podjęto decyzję o opracowaniu Strategii w tym obszarze w perspektywie czasowej do 2027 roku. Zgodnie z art. 16b ust. 2 w/w ustawy strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- diagnozę sytuacji społecznej;
- prognozę zmian;
- cele strategiczne projektowanych zmian;
- kierunki niezbędnych działań;
- sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe;
- wskaźniki realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych ukierunkowana jest na rozszerzenie i udoskonalenie form pracy socjalnej, współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, jak edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym wykluczeniem jako szansa na integrację i mobilizację sił społecznych oraz środków finansowych w celu rozwiązania, bądź złagodzenia wielu problemów społecznych.

## **I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA**

### **I.1. Struktura strategii**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno -analitycznej i programowej.

**Część wprowadzająca** zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno -programowych) tworzenia dokumentu.

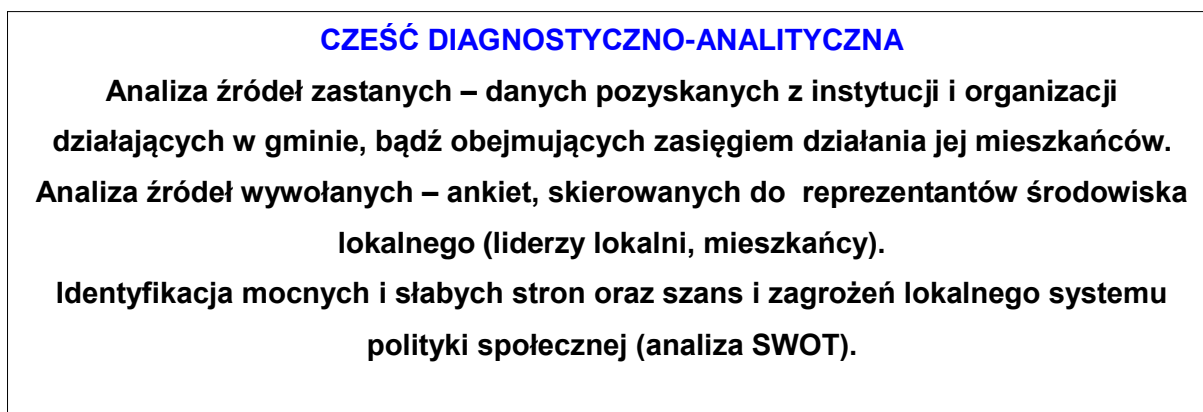
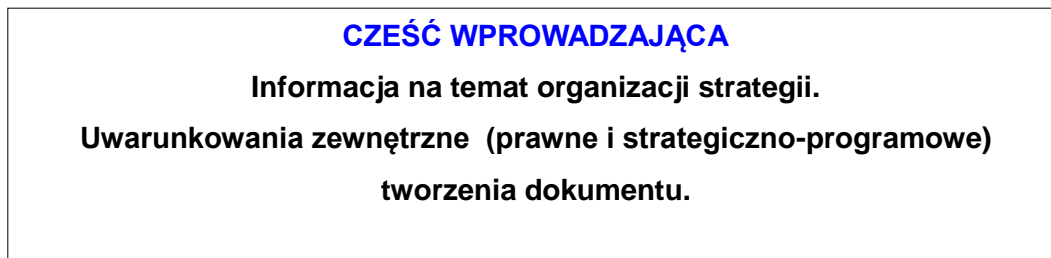
**Część diagnostyczno - analityczna** zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno - gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy).

Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Poniec została przeprowadzona w następujących obszarach:

- charakterystyka Gminy Poniec
- struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach
- charakterystyka problemów społecznych występujących na terenie Gminy Poniec

**Część programowa** zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, które ujęte są w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji.

**Diagram 1. Struktura dokumentu strategii**



**CZEŚĆ PROGRAMOWA**

**Misja.**

**Cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań.**

**Wdrożenie strategii, monitorowanie jej realizacji**

**I.2. Podstawy prawne, zgodność strategii z prawem wspólnotowym i innymi dokumentami strategicznymi.**

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych podobnie, jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 713 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 111 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 808 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 218 z późn. zm.).



- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019r., poz. 852 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1409 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 176 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 426 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U.z 2019r., poz. 2133 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. Z 2020r., poz. 833 z późn.zm.)
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 1057 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 326 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 685 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1297 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2020r. Poz. 910 z późn.zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego, także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Poniec.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie

planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec na lata 2021- 2027 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

### **POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBLA**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju miasta i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspojnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu, jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla.

#### **Narodowa Strategia Integracji Społecznej**

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została opracowana z powodu przystąpienia Polski do realizacji drugiego zadania ze Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi i pokonywanie izolacji społecznej. Państwo powinno tworzyć warunki kształtowania kapitału społecznego poprzez spójną politykę. Niekorzystne warunki ekonomiczne, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej. Wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec na lata 2021- 2027, umożliwi realizację koncepcji Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

#### **Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku**

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano wizję "Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa" i misję województwa "Samorząd Województwa umacnia krajową i europejską pozycję Wielkopolski, rozwija jej potencjał społeczny i gospodarczy, podnosi poziom życia mieszkańców oraz dba o środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych i przyszłych pokoleń w myśl zasad zrównoważonego rozwoju", wyznaczono cel generalny, który jest tożsamy z wizją rozwoju, celami strategicznymi i operacyjnymi. Założenia polityki społecznej ujęto w ramach celów strategicznych 1 i 2 oraz służących ich osiągnięciu celów operacyjnych.

Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.

- Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.
- Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia.
- Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.

- Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie.
- Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom.
- Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.

### **Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku (projekt)**

Strategii Polityki Społecznej dla Wielkopolski odpowiada na potrzeby Wielkopolan, a także ma stanowić wsparcie w rozwiązywaniu ich problemów i stwarzać warunki do aktywności i rozwijania potencjałów.

Funkcjonowanie regionalnego systemu polityki społecznej będzie obejmowało działania w pięciu kluczowych obszarach w odniesieniu do sześciu grup adresatów. Kluczowe obszary działań to:

- Usługi społeczne.
- Infrastruktura społeczna.
- Aktywność społeczna i obywatelska.
- Włączenie społeczne.
- Koordynacja polityki społecznej.

W niniejszym dokumencie wyżej wymienione kluczowe obszary zostały wykorzystane do zbudowania celów strategicznych Strategii Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku oraz

do opisu kierunku, w którym powinny zmierzać działania podmiotów polityki społecznej, w odniesieniu do poszczególnych adresatów Strategii.

W Strategii zostały wyszczególnione następujące grupy adresatów:

1. Seniorzy.
2. Rodziny.
3. Osoby z niepełnosprawnościami (w tym osoby niesamodzielne, z zaburzeniami psychicznymi, osoby chorujące przewlekłe oraz ich opiekunowie).
4. Osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego (w tym: ubogie, bezrobotne, uzależnione, w kryzysie bezdomności, opuszczające zakłady karne i inne instytucje, np. MOW, MOS i inne grupy dotknięte ryzykiem ubóstwa).
5. Migranci.
6. Kadra pomocy i integracji społecznej.

Do każdej z grup adresatów wskazane zostały strategiczne kierunki działania, w odniesieniu do kluczowych obszarów polityki społecznej. Wobec tego Strategię należy czytać w sposób uniwersalny, wykorzystując do tego określone w dokumencie kluczowe obszary polityki społecznej, cele strategiczne określone do kluczowych obszarów oraz przypisane im strategiczne kierunki działania. Uniwersalność ramy koncepcyjnej Strategii Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku polega również na tym, iż każdy z wymienionych obszarów, celów i kierunków działania może być realizowany na poziomie gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

W celu realizacji tej strategii sformułowano następujące cele strategiczne i strategiczne kierunki działań:

Cel strategiczny 1. Usługi społeczne dostępne i wysokiej jakości.

Cel strategiczny 2. Infrastruktura zróżnicowana i dostępna w środowisku lokalnym.

Cel strategiczny 3. Wielkopolska obywatelska, potrafiąca się samoorganizować.

Cel strategiczny 4. Mieszkańcy aktywni i włączeni w główny nurt życia społeczno – gospodarczego.

Cel strategiczny 5. Regionalny system polityki społecznej – skoordynowany, wielosektorowy i międzyinstytucjonalny.

### **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gostyńskiego na lata 2019-2025**

Wyznaczono w niej następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny nr 1. Zintegrowany system wsparcia rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem pozycji dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny nr 2. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel strategiczny nr 3. Rozwój aktywności obywatelskiej.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec przyczyni się do

poprawy sytuacji społecznej na obszarze powiatu, ponieważ uwzględnia ona w swoich założeniach wyznaczone w Strategii powiatowej cele strategiczne. Obydwa dokumenty są zatem ze sobą spójne, gdyż mają na celu zdiagnozowanie problemów społecznych oraz wdrożenie działań skierowanych na ich rozwiązanie.

### **Strategia Rozwoju Gminy Poniec na lata 2015-2025**

Strategia rozwoju Gminy Poniec na lata 2015-2025 wskazuje podstawowe cele strategiczne, planowane do realizacji w założonym okresie oraz sposoby ich wdrażania. Misja Gminy Poniec, którą jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy Poniec, determinuje działania wpływające na wdrażanie Strategii. Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zidentyfikowane w Gminie Poniec na podstawie analizy stanu organizacyjno-gospodarczego Gminy. Niniejsza Strategia postawiła przed sobą 4 cele strategiczne charakteryzujące każdy z trzech obszarów:

- 1) rozwój mieszkalnictwa,
- 2) rozwój gospodarczy,
- 3) ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowo – turystyczno - rekreacyjnego.

W dokumencie wyznaczono następujące cele strategiczne dla Gminy Poniec:

Cel I. Atrakcyjna infrastruktura.

Cel II. Zwiększony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych.

Cel III. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie środowiska naturalnego, walorów krajobrazowych i kulturowych w celu rozwoju potencjału gminy.

Cel IV. Rozwinięta gospodarka lokalna.

## II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY PONIEC

### II.1. Charakterystyka gminy Poniec

Gmina Poniec leży w środkowej części rejonu leszczyńskiego na malowniczym obszarze doliny polodowcowej na Wysoczyźnie Leszczyńskiej. Samo miasto Poniec posiada korzystną lokalizację, znajduje się bowiem w niewielkiej odległości (ok.20 km) od Leszna, Gostynia i Rawicza. Gmina Poniec zajmuje powierzchnię 132,3 km<sup>2</sup>, co stanowi 16,33% powierzchni powiatu gostyńskiego.



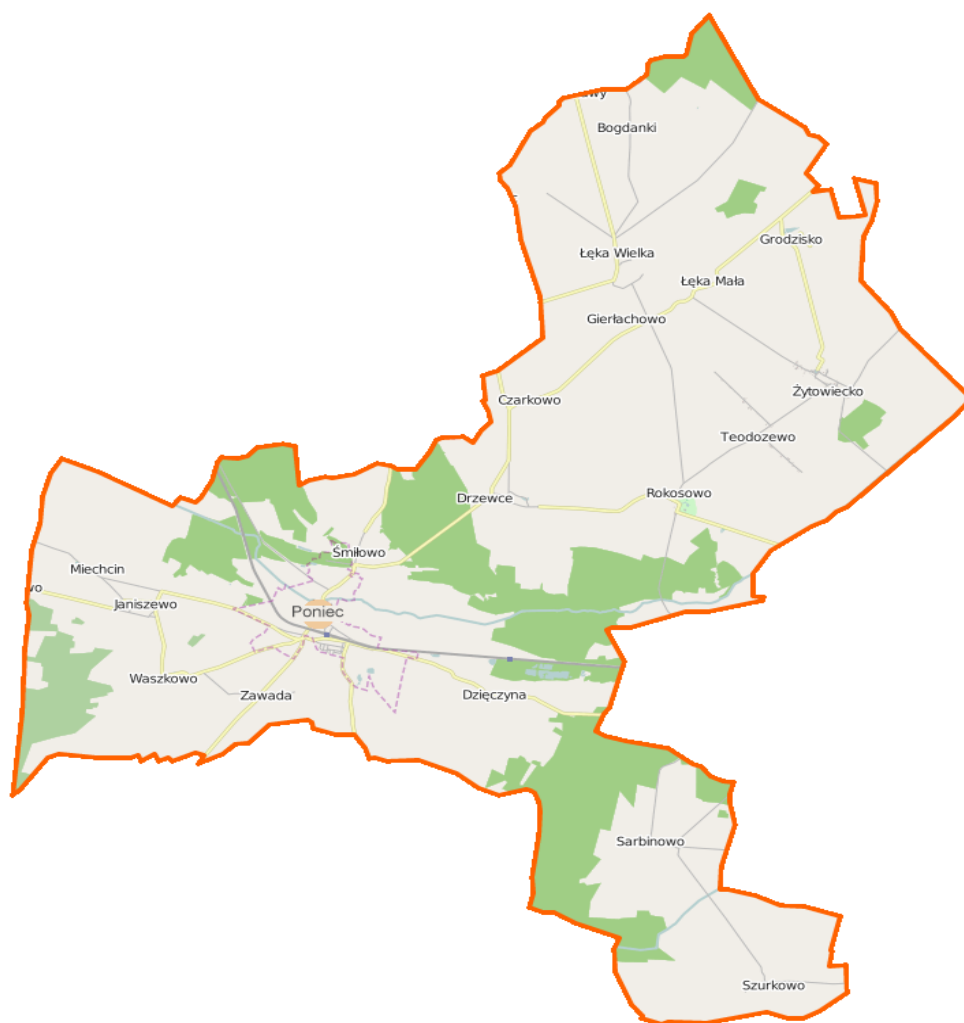
Źródło: gminy.pl

Miasto i Gmina Poniec administracyjnie dzieli się na miasto Poniec i 19 wsi soleckich: Bogdanki, Bączylas, Czarkowo, Drzewce, Dzieczyna, Grodzisko, Janiszewo, Łęka Mała, Łęka Wielka, Miehcin, Rokosowo, Sarbinowo, Szurkowo, Śmiłowo, Teodozewo, Waszkowo, Wydawy, Zawada i Żytowiecko.

Gmina Poniec posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę: większość dróg posiada nawierzchnię bitumiczną. Przez teren miasta i gminy Poniec przechodzą następujące drogi powiatowe:

- 788p - Poniec – Osieczna – Lipno,
- 816p - Poniec – Kawcze – Rawicz,
- 811p - Gostyń – Poniec – Bojanowo – Góra,
- 792p - Leszno – Rydzyna – Poniec – Krobia – Krotoszyn.

Ponadto przez teren miasta i gminy biegnie dwutorowa linia kolejowa Głogów – Wschowa – Leszno – Krotoszyn.



Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

Gmina Poniec jest gminą typowo rolniczą. Rolnictwo w gminie charakteryzuje się wysoką efektywnością produkcyjną i zajmuje czołowe miejsce zarówno w Wielkopolsce jak i w kraju. Wiodącą formą gospodarowania w rolnictwie jest sektor indywidualny prowadzący produkcję mieszaną. Biorąc pod uwagę strukturę zagospodarowania gruntów Gminy Poniec, największy

udział stanowią użytki rolne – 9 778 ha, natomiast lasy i grunty leśne zajmują 2 479 ha.

Tereny Gminy Poniec to nie tylko tereny rolnicze. Na terenie przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego obecnie działa ponad sześćset podmiotów. Według danych GUS, na koniec 2019 r. na terenie Gminy Poniec działały 582 podmioty gospodarcze, z czego 17 w sektorze publicznym, natomiast 565 w sektorze prywatnym. Gmina Poniec dysponuje atrakcyjnymi terenami pod rozwój działalności gospodarczej. Na terenie Gminy została utworzona Poniecka Strefa Inwestycyjna. Oferta obejmuje tereny przeznaczone pod zabudowę produkcyjną, a także magazyny, stacje benzynowe oraz pozostałe usługi.

## **II. 1.1. Środowisko naturalne i turystyka**

Czynnikami warunkującymi konkurencyjność regionu obok atrakcyjnej lokalizacji są: stan środowiska naturalnego oraz jego atrakcyjność turystyczna. Czynniki te wpływają na jakość życia mieszkańców regionu oraz na napływ podmiotów gospodarczych i kapitału spoza niego.

Przez teren Gminy przebiegają szlaki turystyczne. Zostały wytyczone w taki sposób, aby poruszający się po nich turyści, mogli zobaczyć, jak najwięcej ciekawych miejsc oraz zabytków.

W gminie szczególne miejsce od 2007 r. zajmuje turystyka rowerowa. W ostatnich latach popularne stały się rodzinne rajdy rowerowe, dzięki którym uczestnicy mogą poznać pobliskie gminy, historię różnych zabytków itp. Dla miłośników wycieczek rowerowych, wyznaczone są trzy trasy:

- „Szlak Czartoryskich” Poniec – Dzieczęyna – Sarbinowo – Włostki – Karzec – Rokosowo-Drzewce – Śmiłowo - Poniec o długości 25,5 km. Szlak rowerowy prowadzi przez miejscowości, w których znajdowały się majątki rodu Czartoryskich. Na szlaku można także podziwiać piękno krajobrazu przyrodniczego, m.in. stawy dzieczęńskie.
- „Szlak Powstańców Wielkopolskich” Poniec – Miechcin – Janiszewo – Waszkowo – Zawada – Gościejewice – Wydartowo – Sowiny - Poniec o długości 18,5 km. Trasa ta prowadzi wzdłuż dawnej linii frontu, przez miejscowości, w których rozegrały się walki o wolność Polski i ginęli powstańcy. Miejsca te są upamiętnione tablicami umieszczonymi na głazach.
- „Szlak Mickiewicza” Poniec – Śmiłowo – Lubonia – Oporówko – Oporowo - Łęka Wielka - Łęka Mała – Czarkowo – Drzewce – Śmiłowo - Poniec o długości 24,5 km. Szlak prowadzi przez miejscowości związane z pobytami poety. Na trasie znajduje się ciekawy obiekt architektoniczny niegdyś własność rodu Mielżyńskich.

Na terenie gminy znajduje się także wiele elementów kultury i zabytków architektury dworskiej i sakralnej, takich jak: zespół kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Poniecu z połowy XV w., przebudowany w 1786 r., zespół dawnego kościoła protestanckiego w Poniecu z 1864 r., Ratusz w Poniecu z 1843 r., zabytkowa waga miejska z 1777 roku z kamiennymi odważnikami, zespół



dawnego szpitala Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Poniecu, pałac w Rokosowie – dawna rezydencja rodziny Mycielskich, dwór klasycystyczny w Sarbinowie – wzniesiony w 1800 r., grób Waltera Pleszewskiego, więźnia obozu pracy przymusowej w Dzieczynie, pałac w Łęce Wielkiej zbudowany w 1870 r. przez Leona Mielżyńskiego, dworek i park w Drzewcach – zbudowany ok. 1860 r. na starych XII wiecznych fundamentach, park krajobrazowy z XIX w., kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa w Żytowiecku zbudowany w II poł. XVIII w.



### II.1.2. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2019 roku Gminę Poniec zamieszkiwały 7.734 osoby, w tym 3.920 kobiet i 3.814 mężczyzn. W latach 2017-2019 obserwujemy niewielki spadek liczby mieszkańców. Na koniec 2019 r. więcej mieszkańców gminy zamieszkiwała tereny wiejskie, tj. 4 879 osób w stosunku do 2 851 osób w mieście. W latach 2017-

2019 mamy do czynienia ze spadkiem liczby osób zamieszkujących tereny wiejskie, przy jednoczesnym niewielkim wzroście liczby osób zamieszkujących w mieście.

**Tabela 1. Wykaz mieszkańców gminy Poniec – stan na 31 grudnia 2019r.**

Rok	Liczba mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
2017	7765	3934	3831
2018	7744	3943	3801
2019	7734	3920	3814

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

**Tabela 2. Wykaz mieszkańców Gminy Poniec względem zamieszkania – stan na 31 grudnia 2019r.**

Rok	Liczba mieszkańców	Miejsce zamieszkania	
		Miasto	Wieś
2017	7765	3831	3934
2018	7744	2851	4893
2019	7734	2855	4879

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2017-2019 liczba dzieci i młodzieży, a także liczba osób starszych rosła, podczas gdy liczba osób w wieku produkcyjnym malała. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019**

Rok	Liczba mieszkańców	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2017	7765	1529	4828	1408
2018	7744	1554	4748	1442
2019	7734	1568	4686	1480

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Wartość przyrostu w analizowanych latach utrzymywała wartości dodatnie, co oznacza przewagę urodzeń żywych nad zgonami. Mniej korzystnie kształtowało się saldo migracji. W latach 2017, 2018, 2019 saldo przyjęło wartości

ujemne, co jest ważnym sygnałem i ma negatywny wpływ na prognozy dotyczące liczby ludności. Ujemne wartości salda wskazują na przewagę liczby osób opuszczających teren Gminy, nad liczbą osób do niej napływających. Przyrost naturalny nie rekompensuje ujemnego salda migracji, może to wpłynąć negatywnie na spadek liczby mieszkańców Gminy Poniec w kolejnych latach. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

**Tabela 4. Przyrost naturalny w Gminie Poniec w latach 2017-2019**

Wyszczególnienie/ rok	2017	2018	2019
Urodzenia	103	87	80
Zgony	80	81	79
Przyrost naturalny ogółem	23	6	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

**Tabela 5. Migracje na pobyt stały w gminie w latach 2017-2019**

Wyszczególnienie/ rok	2017	2018	2019
Zameldowania ogółem	59	96	95
Wymeldowania ogółem	114	125	116
Saldo migracji	-55	-29	-21

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na zwiększającą się liczbę dzieci i młodzieży oraz zwiększającą się liczbę osób starszych. Bardzo istotną kwestią jest również duża ilość osób w wieku produkcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Aktualnie różnica pomiędzy osobami w wieku produkcyjnym, a poprodukcyjnym jest właściwa, gdyż liczba osób w wieku produkcyjnym jest ponad 3 razy większa. W przyszłości jednak tendencja ta odwróci się i osób w wieku poprodukcyjnym będzie znacznie więcej niż w wieku produkcyjnym. Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

### II.1.3. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania.

Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

**Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019**

	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
liczba budynków mieszkalnych w gminie	1587	1599	1609
liczba mieszkań komunalnych	91	91	81

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Liczba mieszkań będących w zasobach gminy nie zwiększała się, a nawet uległa zmniejszeniu w ostatnich latach, ze względu na sprzedaż lokali dotychczasowym najemcom.

Aby poprawić sytuację mieszkaniową na terenie Gminy Poniec wyznaczono atrakcyjne tereny pod zabudowę mieszkaniową w ramach nowego osiedla mieszkaniowego „Berlinek”, „Berlinek I” oraz „Berlinek II”.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019**

<b>Rok</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
liczba rodzin, którym decyzja przyznano dodatek mieszkaniowy	53	49	54
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	553	515	520
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych	108.314,00 zł.	105.450,00 zł.	114.838,00 zł.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

#### **II.1.4. Sport i rekreacja (dane na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Poniec na lata 2015-2025)**

Sport w Gminie Poniec jest nieodzownym elementem życia wielu jej mieszkańców, dlatego też gmina wspiera rozwój dyscyplin sportowych. Ważną kwestią jest systematyczne tworzenie i rozbudowa niezbędnej bazy sportowej w gminie, która już przyczyniła się do poprawy warunków

uprawiania sportu, a w niedługim czasie można zaowocować osiągnięciem coraz lepszych wyników sportowych przez młodzież oraz zwiększeniem zainteresowania uprawianiem sportu w gminie. Gmina pracuje też nad stworzeniem warunków i możliwości dla dzieci, które będą rozwijały zainteresowania sportowe poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty, uwzględniającej zainteresowania potencjalnych uczestników. Głównym celem gminy jest więc inicjowanie i organizowanie projektów własnych, współpraca ze środowiskami oświatowymi i sportowymi, realizacja ich potrzeb i oczekiwań, zachęcanie lokalnej społeczności do podejmowania różnorodnych form aktywności rekreacyjnej i sportowej.

Gmina Poniec posiada dobrze rozwiniętą bazę sportowo – rekreacyjną, na którą składają się:

- Hala sportowo- widowiskowa w Poniecu. Ważnym miejscem dla rozwoju sportu i rekreacji, jak również kultury jest hala widowiskowo – sportowa w Poniecu. Sala posiada pełnowymiarowe boisko do piłki ręcznej oraz siatkówki. W obiekcie znajduje się także bowling, sala do squasha oraz mini - ball. Zainstalowane kotary umożliwią jednocześnie odbywanie zajęć przez 3 grupy uczniów. Należy podkreślić, że hala jest w pełni przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ośrodek Sportu i Rekreacji - stwarza warunki do uprawiania niemal każdej zespołowej gry sportowej. Pełnowymiarowa hala główna umożliwia rozgrywanie dyscyplin powszechnie znanych. Na klientów Ośrodka czekają także atrakcje mniej znane. Jedną z nowości jest częściowo przeszklone boisko do mini piłki nożnej.
- Kompleks boisk sportowo - rekreacyjnych "ORLIK 2012" - w skład obiektu wchodzi: boisko wielofunkcyjne z przeznaczeniem do siatkówki, koszykówki i tenisa ziemnego oraz boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią. Boiska sportowe wyposażone są w sztuczne oświetlenie, nowoczesne urządzenia sportowe oraz zaplecze socjalne. W ciągu roku przy współpracy Gminnego Centrum Kultury w Poniecu oraz Gminy Poniec na kompleksie boisk odbywają się liczne turnieje oraz zawody, m.in. rozgrywki Amatorskiej Ligi Piłki Nożnej oraz turnieje tenisa ziemnego i koszykówki. Należy podkreślić, że korzystanie z kompleksu boisk jest bezpłatne.
- Stadion sportowy w Poniecu – na terenie obiektu organizowane są liczne turnieje i rozgrywki. Stadion sportowy jest również miejscem organizacji najważniejszych imprez kulturalnych (np. Dni Ziemi Ponieckiej).
- Siłownie na świeżym powietrzu – na terenie Gminy Poniec przygotowano dwie siłownie na świeżym powietrzu, które w połączeniu z pięknymi terenami zielonymi zapewniają odprężenie i swobodną rekreację. Ponadto miejsca te umożliwiają integrację społeczną - to dobre rozwiązanie dla tych, którzy wspólnie ze znajomymi lubią spędzać aktywnie wolne chwile.

- Place zabaw – w każdej miejscowości na terenie Gminy Poniec funkcjonują także place zabaw przeznaczone dla najmłodszych dzieci. Dzięki takim obiektom najmłodszy oraz ich opiekunowie, mają zapewnioną możliwość zabawy i spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu. Place zabaw umożliwiają nie tylko korzystanie z wielu sprzętów i przez to ciekawszą zabawę, ale przede wszystkim dają okazję do spotkań z rówieśnikami. Ponadto infrastruktura tego typu zachęca do aktywności fizycznej oraz stwarza okazję do treningu umiejętności społecznych – dzieci uczą się współpracy, współzawodnictwa, kreatywności i funkcjonowania w grupie rówieśników, a także nawiązywania relacji.
- Hale i boiska sportowe zlokalizowane przy szkołach.
- Kompleks rekreacyjny stawów, zarządzany przez Ponieckie Stowarzyszenie Wędkarskie "Perkoz".

O aktywności sportowej mieszkańców świadczą kluby sportowe działające na terenie Gminy Poniec:

- Poniecki Klub Sportowy „Piaś” Poniec
- UKS „JASTRZĘBIE” z Żytowiecka
- Sportowy Klub TAEKWON-DO „TIGER”
- Leszczyński Klub Lekkoatletyczny „KROKUS” Leszno
- Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Sportów Konnych Mustang

Dodatkowo przy Gminnym Centrum Kultury w Poniecu działa sekcja „Nordic Walking” oraz zespół taneczny „NATIA”.

### **II.1.5. Kultura**

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Główną instytucją kultury w gminie jest Gminne Centrum Kultury w Poniecu. Podstawowym celem działalności Gminnego Centrum Kultury jest tworzenie, upowszechnianie kultury oraz promocja gminy.

Gminne Centrum Kultury swoją ofertę kieruje do wszystkich mieszkańców gminy, niezależnie od wieku czy zainteresowań. Wśród sekcji prowadzonych przez Gminne Centrum Kultury należy wymienić:

- sekcję modelarską;
- sekcję plastyczną dla dzieci i dorosłych;
- sekcję robótek ręcznych;
- sekcję "Nordic Walking";

- dziecięco-młodzieżową orkiestrę dętą;
- zespół wokalny „Humoreska”;
- zespół taneczny „Natia”.

Należy podkreślić, że poszczególne sekcje prężnie działają i zrzeszają wielu zainteresowanych. Ponadto GCK organizuje liczne imprezy okolicznościowe, festyny, rajdy rowerowe i inne akcje. Dodatkowo do dyspozycji mieszkańców w GCK znajdują się dwa stoły do tenisa stołowego, dart oraz mini bilard.

Najważniejszą imprezą kulturalną na terenie gminy, są organizowane co roku, Dni Ziemi Ponieckiej, które przyciągają corocznie kilka tysięcy widzów. Ponadto w poszczególnych miejscowościach gminnych organizowane są dożynki. Ze względu na bogatą historię Ziemi Ponieckiej, organizowane imprezy są dogodną okazją do podkreślenia walorów historycznych oraz bezpośredniej promocji gminy.

Ważną rolę w życiu kulturalnym gminy pełni także Biblioteka w Poniecu wraz z filią w Żytowiecku. Biblioteka w Poniecu oferuje: wypożyczanie książek, czasopism oraz korzystanie z czytelni książek i czasopism, materiałów informacyjnych, bezpłatny dostęp do internetu oraz udostępnianie zebranych w księgozbiornym podręcznym encyklopedii, słowników i informatorów; pomoc w: odnalezieniu książek na interesujący Cię temat, w gromadzeniu materiałów do prac i referatów. Dodatkowo Biblioteka jest organizatorem spotkań autorskich, realizuje program Cała Polska Czyta Dzieciom, prowadzi wystawy dla dzieci i młodzieży oraz spotkania podczas ferii zimowych i wakacji letnich, a także organizuje zajęcia z elementami bioterapii, lekcje biblioteczne i różnego rodzaju konkursy.

Działalność kulturalna, integrująca środowiska lokalne prowadzona jest także w świetlicach wiejskich, remizach OSP. Inicjatorami działań są sołtysi, sami mieszkańcy, organizacje pozarządowe / m.in. Koła Gospodyń czy sekcje Ochotniczych Straży Pożarnych/.

### **II.1.6. Ochrona zdrowia**

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w sposób znaczący wiąże się z jakością wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa na wydatki

budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Na terenie Gminy działają dwa ośrodki zdrowia: w Poniecu oraz w Łęce Wielkiej. W Poniecu opiekę zdrowotną zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Przychodni Lekarza Rodzinnego „MEDICA”. W ramach kontraktu z NFZ, pacjenci mogą skorzystać z usług: lekarza chorób wewnętrznych, pediatry, okulisty, ginekologa- położnika. Ponadto wykonuje się tam badania laboratoryjne oraz USG. W Poniecu działa Centrum Fizjoterapeutyczne-Fizjoterapeuta Radojewska Maria. Centrum oferuje kompleksowe zabiegi fizjoterapeutyczne. Opiekę zdrowotną świadczy również Niepubliczny ZOZ Zespół Pielęgniarek i Położnej. Zespół ten oferuje szeroki zakres swoich usług: specjalistyczne badania diagnostyczne, opieka pielęgniarska, czy zabiegi pielęgniarskie.

W przychodni w Łęce Wielkiej przyjmuje w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia specjalista chorób dziecięcych, specjalista chorób wewnętrznych i medycyny rodzinnej, specjalista chorób dziecięcych i neonatologii. Ponadto na terenie gminy działają 4 prywatne gabinety stomatologiczne (3 w Poniecu i 1 w Łęce Wielkiej).

**Tabela 8. Porady lekarskie udzielone w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.**

	Liczba udzielonych porad		
	2017	2018	2019
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	42 034	35 173	28 003
Podstawowa opieka zdrowotna	28 379	22 891	23 932

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

## II. 1.7. Edukacja, opieka nad dzieckiem

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2019/2020 w Gminie Poniec funkcjonowały 4 placówki oświatowo-wychowawcze, w skład których wchodziły: 2 przedszkola oraz 2 szkoły podstawowe.



Na terenie Gminy Poniec funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Przedszkole Samorządowe w Poniecu,
- Przedszkole Samorządowe w Łęce Wielkiej,
- Szkoła Podstawowa w Żytowiecku,
- Szkoła Podstawowa w Poniecu.

Na terenie Gminy Poniec funkcjonują dwa przedszkola samorządowe: w Poniecu i w Łęce Wielkiej. Należy podkreślić, że wszystkie dzieci z terenu Gminy mają zapewniony darmowy dostęp do opieki przedszkolnej (obydwa przedszkola są samorządowe). Dzięki powyższym placówkom, Gmina zapewnia rodzinom dzieci (zwłaszcza młodym matkom) możliwość podjęcia lub kontynuacji pracy po powrocie z urlopu wychowawczego, zwiększając tym samym ich szanse na rynku pracy. W każdej placówce publicznej zapewniony jest dostęp do wykwalifikowanej kadry. Każda z placówek posiada bogatą ofertę spędzania czasu dla dzieci, w tym: gry i zabawy dydaktyczne, zajęcia plastyczne, zabawy taneczne i ruchowe, naukę samodzielności, pobyt na świeżym powietrzu.

Należy również zaznaczyć, że na terenie Gminy Poniec nie ma placówki świadczącej opiekę dzieciom do 3 lat.

Wszystkie szkoły podstawowe na terenie Gminy posiadają status szkół publicznych. Kształcenie ogólne w szkole podstawowej tworzy fundament wykształcenia. Szkoła wprowadza uczniów w świat wiedzy, dbając o ich harmonijny rozwój intelektualny, etyczny, emocjonalny, społeczny i fizyczny. Oferta ww. placówek dostosowana jest do zainteresowań i zdolności swoich uczniów. Liczba godzin lekcyjnych w ramach danego przedmiotu jest dostosowana do profilu danej klasy. Ponadto, uczniowie mogą uczestniczyć w kołach zainteresowań prowadzonych przez placówkę oraz brać udział w różnorodnych konkursach. Angażują się również w wiele inicjatyw szkolnych, dzięki czemu rozwijają swoje umiejętności organizatorskie. Szkoły posiadają rozbudowaną bazę dydaktyczną, która stwarza możliwość wszechstronnego rozwijania uzdolnień i zainteresowań młodzieży.

Na terenie Gminy Poniec nie zlokalizowano szkoły średniej, w związku z czym młodzież z przedmiotowego obszaru najczęściej dojeżdża do szkół umiejscowionych na terenie Leszna, Gostynia (oddalonych o około 20 km) oraz Krobii (oddalonej o około 13 km.) .

**Tabela 9. Liczba dzieci uczęszczających do szkół i przedszkoli w lata 2017-2019**

Nazwa placówki	Liczba dzieci		
	2017	2018	2019
Szkoła Podstawowa w Poniecu	518	516	453

Szkoła Podstawowa w Żytowiecku	208	212	199
Przedszkole w Poniecu	221	220	223
Przedszkole w Łęce Wielkiej	95	93	102

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

W Gminie Poniec funkcjonuje system stypendialny dla uczniów. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspieranie edukacji uczniów zdolnych. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są stypendia oraz zasiłki szkolny. Celem pomocy materialnej o charakterze socjalnym nie jest zaspokojenie potrzeb życiowych rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji w ich codziennej egzystencji, ale umożliwienie uczniom równego dostępu do edukacji, mimo niekorzystnej sytuacji finansowej rodziny.

**Tabela 10. Liczba i kwota wypłaconych stypendiów i zasiłków szkolnych w latach 2017-2019**

Rok	Stypendia szkolne		Zasiłki szkolne	
	Liczba dzieci	Kwota	Liczba dzieci	Kwota
2017	100	48.740,00zł.	0	0
2018	73	47.300,00zł.	0	0
2019	38	34.992,00zł.	3	1.170,00zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Poniecu

### II.1.8. Sektor pozarządowy

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2019 roku w gminie Poniec, poza 13 jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej, funkcjonowało

jeszcze 10 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego („Roczny program współpracy Gminy Poniec z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”) podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

**Tabela 11. Organizacje pozarządowe w gminie w 2019r.**

Lp.	Nazwa organizacji
1	Poniecki Klub Sportowy „Piaś” Poniec
2	UKS „JASTRZĘBIE” z Żytowiecka
3	Sportowy Klub TAEKWON-DO „TIGER”
4	Leszczyński Klub Lekkoatletyczny „KROKUS” Leszno
5	Bractwo Kurkowe w Poniecu
6	Ponieckie Stowarzyszenie Wędkarskie "Perkoz"
7	Związek Harcerstwa Polskiego w Poniecu
8	Stowarzyszenie na rzecz Promocji Sportów Konnych Mustang – Rokosowo
9	Chór Kościelny „CECYLIA”
10	Stowarzyszenie Grupa Taneczna Venus

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Poniecu

### II.1.9. Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadania pomocy społecznej w gminie Poniec wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu. Podstawowym aktem prawnym na podstawie którego funkcjonuje Ośrodek jest ustawa o pomocy społecznej. Ponadto w Ośrodku realizowane są zadania wynikające z innych aktów prawnych, a w szczególności: ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o dodatkach mieszkaniowych,

ustawy Prawo energetyczne, ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawy o Karcie Dużej Rodziny. Do głównych zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Poniecu należy prowadzenie całokształtu spraw w zakresie pomocy społecznej, a w szczególności polegających na:

- tworzeniu warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
- przyznawaniu i wypłacie przewidzianych ustawami świadczeń;
- pracy socjalnej rozumianej, jako działalność zawodowa skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- pobudzaniu aktywności społecznej w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu działa jako wyodrębniona jednostka budżetowa Gminy Poniec.

Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Poniecu kieruje jednoosobowo kierownik. Na dzień 31 grudnia 2019 roku w Ośrodku zatrudnionych było łącznie 9 pracowników na podstawie umowy o pracę oraz 5 osób na podstawie umowy zlecenia.

**Tabela 12. Wewnętrzny podział organizacyjny w przeliczeniu na etaty.**

Lp.	Stanowisko pracy	Liczba etatów / umowa zlecenie
1	Kierownik	1 etat
2	Specjalista pracy socjalnej	2 etaty
3	Pracownik socjalny	1 etat
4	Inspektor ds. świadczeń rodzinnych	1 etat
5	Podinspektor ds. świadczeń wychowawczych	1 etat
6	Podinspektor ds. funduszu alimentacyjnego i świadczeń wychowawczych	1 etat
7	Asystent rodziny	1 etat

8	Kierownik Klubu Seniora	1/2 etatu
9	Sprzątaczką	umowa zlecenie
10	Informatyk	umowa zlecenie
11	Organizator zajęć gimnastyki rekreacyjnej	umowa zlecenie
12	Organizator zajęć tanecznych	umowa zlecenie
13	Organizator zajęć artystycznych	umowa zlecenie

Źródło: sprawozdanie z działalności OPS w poniecu za 2019r.

Ośrodek zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 tys. mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących, nie mniej jednak niż trzech pracowników socjalnych zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy.

**Tabela 13. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji.**

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba świadczeniobiorców	199	182	146
Liczba rodzin	170	174	133
Liczba osób w rodzinie	411	433	328

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

Z przedstawionych w tabeli danych wynika, iż spada liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.

**Tabela 14. Powody udzielania pomocy rodzinom w 2019 roku.**

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	Liczba rodzin ogółem
Długotrwała lub ciężka choroba	43
Niepełnosprawność	43
Bezrobocie	38

Potrzeba ochrony macierzyństwa	14
Ubóstwo	10
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	9
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem- w tym: rodziny niepełne	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa – w tym: wielodzietność	7
Zdarzenie losowe	7
Alkoholizm	6
Bezdomność	5
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnienie z zakładu karnego	3
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem- w tym: rodziny wielodzietne	1
Przemoc w rodzinie	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

**Tabela 15. Wydatki na pomoc społeczną**

Rok	Wydatki
2017	512.804,00zł.
2018	520.911,00zł.
2019	528.695,00zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

**Tabela 16. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego.**

Rok	Liczba rodzin	Wydatki
2017	614	5 873 819,00 zł
2018	594	5 784 907,00 zł
2019	585	7 334 130,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

**Tabela 17. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami.**

<b>Rok</b>	<b>Liczba rodzin</b>	<b>Wydatki</b>
2017	361	1 409 695,02 zł
2018	355	1 360 863,74 zł
2019	286	1 181 493,33 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniec

**Tabela 18. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego.**

<b>Rok</b>	<b>Liczba osób</b>	<b>Wydatki</b>
2017	47	217 150,00 zł
2018	47	224 600,00 zł
2019	40	186 750,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniec

**Tabela 19. Dodatki mieszkaniowe.**

<b>Rok</b>	<b>Liczba gospodarstw domowych</b>	<b>Wydatki</b>
2017	49	105 451,00 zł
2018	54	114 838,00 zł
2019	60	128 000,00 zł.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniec

**Tabela 20. Dodatki energetyczne.**

<b>Rok</b>	<b>Liczba gospodarstw domowych</b>	<b>Wydatki</b>
2017	26	4 226,00 zł
2018	39	4 002,00 zł
2019	40	4 500,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniec

Podstawą gospodarki finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Poniecu jest plan finansowy, który sporządzony jest w pełnej szczegółowości klasyfikacji budżetowej. Działalność Ośrodka finansowana jest:

- ze środków budżetu gminy,
- z dotacji celowej z budżetu państwa.

Część zadań należących do zadań własnych gminy jest dofinansowana w formie dotacji celowych. Zadania zlecone są finansowane w z budżetu państwa oraz z budżetu gminy. Zadania zlecone to:

świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne, fundusz alimentacyjny, świadczenia wychowawcze 500+, Dobry start są finansowane z budżetu państwa. Zadania własne, m.in. zasiłki okresowe, stałe, celowe, celowe specjalne, dożywianie, dodatki mieszkaniowe, wsparcie rodziny i piecza zastępcza, pobyt w domach pomocy społecznej, wydatki na utrzymanie OPS są finansowane z budżetu gminy. Zasiłki stałe i okresowe dofinansowane są w całości z budżetu państwa w ramach dotacji celowych. OPS otrzymywał również dotację na częściową realizację świadczeń w ramach programu wieloletniego "Posiłek w szkole i w domu", a także na utrzymanie OPS tj. na wynagrodzenia i dodatek 250,00zł, który przysługuje pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki.

Na podstawie podpisanej w 2018 roku umowy na dofinansowanie realizacji projektu pt.: „Nie jesteśmy sami – kompleksowy program wsparcia osób niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi z gminy Poniec” w latach 2018-2020 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu realizował zadania z niego wynikające. Projekt był dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi priorytetowej 7: Włączenie społeczne, Działanie 7.2. Usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 7.2.2. Usługi społeczne i zdrowotne – projekty konkursowe, a okres jego realizacji trwa od 01.09.2018 r. do 31.08.2020 r. W związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. (Dz. U. 2020, poz. 694), w związku ze stanem pandemii COVID zostały wydłużony termin zakończenia realizacji projektu do 30.11.2020r.

W ramach realizowanego projektu w 2019 roku z myślą o osobach, które nie są już aktywne zawodowo, a które chcą aktywnie spędzać czas, rozwijać swoje zainteresowania, pasje czy poszerzać wiedzę, utworzony został Klub Seniora w Poniecu.

Realizowany projekt pozwolił też na zwiększenie liczby godzin usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób niesamodzielnymi, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację zaleconą przez lekarza, czy zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Dzięki realizacji projektu udało się też wprowadzić specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania dla osób wymagających pomocy innych osób, obejmujące usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, wykonywane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Od 2019 roku świadczone są również usługi asystenckie w miejscu zamieszkania dla osób niepełnosprawnych. Zadaniem asystenta jest pomoc w osiągnięciu przez osobę niepełnosprawną jak największej samodzielności w zakresie życia codziennego, samoopieki, współpracy z instytucjami i organizacjami społecznymi w celu zapewnienia optymalnych warunków do samodzielnej



rehabilitacji.

W ramach realizacji projektu w 2019 roku zostało też utworzone Centrum Wsparcia dla opiekunów faktycznych, świadczącego takie usługi, jak szkolenia w tematach: metody pielęgnacyjne - opieka nad osobą niesamodzielną, sposoby aktywizowania podopiecznych, metody pracy z podopiecznym cierpiącym na deficyty pamięci; spotkania grupowe dla opiekunów faktycznych i zespołów projektowych oraz dyżury pracowników socjalnych.

W 2019 roku rozpoczęła się też realizacja zadania polegającego na utworzeniu mieszkania wspomaganego w formie mieszkania wspieranego w Poniecu dla pięciu osób. Usługa ta będzie miała charakter pobytu stałego lub okresowego i służyć będzie osobom starszym, w szczególności osobom niesamodzielnym i wymagającym wsparcia w formie usług opiekuńczych.

Z dniem 30 września 2020 r. zakończy się realizacja projektu pt.: „Nie jesteśmy sami – kompleksowy program wsparcia osób niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi z gminy Poniec” dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi priorytetowej 7: Włączenie społeczne, Działanie 7.2. Usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 7.2.2. Usługi społeczne i zdrowotne – projekty konkursowe. Zakończenie realizacji projektu nie oznacza jeszcze wypełnienia wszystkich obowiązków, jakie wynikają z unijnego wsparcia. W związku z zachowaniem obowiązku trwałości projektu Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniec zobowiązany jest do zachowania gotowości, przez co najmniej okres dwóch lat, do realizacji zadań wcześniej realizowanych w ramach ww. Projektu.

W wykonywaniu zadań OPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

## **II.2. Charakterystyka problemów społecznych występujących na terenie Gminy Poniec**

### **II.2.1 Zagrożenie wykluczeniem społecznym**

Wykluczenie społeczne to sytuacja, w której dana jednostka będąca członkiem społeczeństwa nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki. Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym, jak i kulturowym, w wyniku braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprivacji potrzeb.

Często błędnie pojęcie wykluczenia społecznego utożsamia się z pojęciem ubóstwa. Mimo, iż są to

pojęcia pokrewne to wykluczenie społeczne jest pojęciem szerszym, gdyż oprócz niskich dochodów zwraca też uwagę na inne czynniki powodujące wyłączenie jednostek z funkcjonowania w życiu społecznym. Zależność między ubóstwem, a wykluczeniem społecznym może mieć charakter sprzężenia zwrotnego, tzn. ubóstwo może powodować wykluczenie, ale i może być jego skutkiem. Przyczyn wykluczenia społecznego dopatruje się najczęściej w braku pracy, nałogach (alkoholizm, narkomania), ubóstwie, bandytyzmie, zaburzeniach psychicznych, złej opinii wśród społeczeństwa, czy trudnościach komunikacyjnych. Większość powodów wykluczenia społecznego ma swoje podłoże w środowisku rodzinnym. Rodzina może być fundamentem, podporą oraz źródłem pomocy. Tym samym, posiada ogromny potencjał w kwestii wspierania człowieka między innymi w walce z przyczynami wykluczenia społecznego. Jednak niejednokrotnie ma się do czynienia z rodzinami dysfunkcyjnymi, w których ciężko przezwyciężyć pewne schematy, ze względu na naturę środowiska i to właśnie one są zapalnikiem do alienacji. Fakt, że wykluczenie społeczne dotyczy wielu płaszczyzn życia społecznego, sprawia problem z ustaleniem stałego katalogu zmiennych obserwowanych w celu mierzenia tego zjawiska w poszczególnych krajach. Często w celu uproszczenia miernikiem stopnia wykluczenia w społeczeństwie są takie zmienne, jak: poziom ubóstwa (kryterium stanowi dochód per capita), stopa bezrobocia długoterminowego, odsetek młodzieży nie podejmującej kształcenia lub szkolenia zawodowego itp.

Wykluczenie dotyka wiele różnych grup społecznych. Należą do nich m.in. rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej, grupy dotknięte niekorzystnymi procesami związanymi z rozwojem i zmianą społeczną, a także jednostki nie wyposażone w kapitał symboliczny. Jego brak uniemożliwia im zdobycie odpowiedniego poziomu kwalifikacji i lepiej płatnej pracy – z góry stawiając ich na niższej pozycji społecznej. Często zdarza się, że grupy należące do innych warstw społecznych są uprzedzone wzajemnie. Swoje osądy opierają na stereotypach dopuszczając się tym samym dyskryminacji. Z drugiej strony – niektóre jednostki posiadają immanentne cechy, które uniemożliwiają im korzystanie z powszechnych zasobów. Można wyróżnić tutaj niepełnosprawność, uzależnienia, chroniczne choroby, ale też determinanty zewnętrzne jak przemoc w rodzinie.

Zjawisku wykluczania towarzyszą zazwyczaj inne problemy społeczne, występujące długotrwale lub przewlekłe, takie jak: bezrobocie, uzależnienia, przestępczość. Wówczas trudno jest jednoznacznie wskazać przyczyny wykluczenia i odróżnić je od skutków. Wykluczenie społeczne może być również interpretowane jako kumulacja wielu niekorzystnych czynników. Należy także zaznaczyć, że jedna z przyczyn wykluczenia np.: bieda, może pogłębić zjawisko wykluczenia w innych wymiarach egzystencji jednostki, np. poprzez alkoholizm, przestępczość. Jednak nie zawsze bieda musi być przyczyną wykluczenia bądź jego skutkiem. Oznacza to, że o wykluczeniu społecznym w Polsce decydują przede wszystkim warunki materialne, natomiast

inne wykluczenia społeczne (etniczne, kulturowe, narodowościowe, religijne) postrzegane są w mniejszym zakresie.

Jednym z kluczowych dokumentów programowych dotyczących rozwiązywania problemów społecznych jest „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020”. Zawarty w nim nowy wymiar aktywnej integracji wyznacza cele i priorytety polityki inkluzji społecznej. Określono, że walka z ubóstwem i wykluczeniem musi opierać się na wzroście gospodarczym i zatrudnieniu oraz na nowoczesnej i skutecznej ochronie socjalnej. Interwencja innowacyjnej ochrony socjalnej musi być połączona z szerokim zestawem polityk społecznych, łącznie z ukierunkowaną edukacją, pomocą społeczną, mieszkalnictwem, zdrowiem, godzeniem życia prywatnego i zawodowego oraz polityk rodzinnych.

Jedną z najważniejszych instytucji polityki społecznej w Polsce, oddziałującą bezpośrednio na środowisko zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym, jest pomoc społeczna, która powinna mobilizować do aktywnego i samodzielnego działania i rozwiązywania trudnych sytuacji życiowych a skutkiem jej działań jest eliminowanie wykluczenia społecznego oraz usamodzielnianie się jej beneficjentów.

Do podstawowych instrumentów instytucji pomocy społecznej należy zaliczyć pracę socjalną. Adresatem pracy socjalnej jest jednostka, rodzina zagrożona wykluczeniem społecznym a jej celem jest poprawa funkcjonowania indywidualnego i społecznego jednostek, rodzin lub grup. Docelowo doprowadzenie ich do samodzielności życiowej i rozwoju. Innym instrumentem są świadczenia pieniężne, które występują jako jedyna forma pomocy, w sytuacji, kiedy niewydolność ekonomiczna jest dominującą formą dysfunkcji jednostki lub rodziny bądź mogą być elementem wspierającym inne formy pomocy pozamaterialnej. Rodzaj przyznawanego zasiłku zależy od sytuacji klienta i spełnionych przez niego wymogów formalno-prawnych. Świadczenia te stanowią najprostszą i najczęściej stosowaną formę pomocy. Skuteczność udzielania samej tylko pomocy finansowej jest często kwestionowana. Podkreśla się konieczność stosowania równolegle innych form oddziaływań, aby nie doprowadzić do sytuacji uzależnienia klienta od instytucji, a tym samym paradoksalnie nie utrwalić jego inkluzji. Z kolei usługi pomocy społecznej stanowią formę świadczeń pozamaterialnych, mających na celu pomoc i udzielanie wsparcia dla osób pozostających w trudnych sytuacjach życiowych. Usługi są dostarczane grupom klientów szczególnie zagrożonych wykluczeniem (ubodzy, ludzie starsi, niepełnosprawni, bezrobotni, mniejszości etniczne, bezdomni). Cel funkcjonowania usług pomocy społecznej zawiera się w osiągnięciu zmian w zakresie relacji interpersonalnych jednostki ze środowiskiem, społecznej kontroli, społecznego wsparcia i ochrony praw obywatelskich jednostek zagrożonych wykluczeniem.

Definicja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym została umieszczona w rozdziale 3 pkt 11 Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego

i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministra Infrastruktury

i Rozwoju. Zgodnie z definicją za osoby wykluczone społecznie uważa się:

- osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- osoby z niepełnosprawnością - osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z rodziców lub opiekunów nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością;
- osoby zakwalifikowane do III profilu pomocy, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- osoby niesamodzielne; - osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- osoby odbywające karę pozbawienia wolności;

- osoby korzystające z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

### II.2.1. Bezrobocie

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym i gospodarczym polegającym na tym, iż część ludzi zdolnych i gotowych do podjęcia pracy nie może jej podjąć. Są oni gotowi pracować na warunkach, które występują w gospodarce w danym czasie, lecz nie mają możliwości pracowania ze względu na to, iż nie ma dla nich pracy. Bezrobocie dotyka nie tylko osoby, które pozostają bez pracy, lecz także członków ich rodzin. Wywołuje nieodwracalne skutki społeczne, prowadzi do degeneracji i załamania psychicznych. Presja na posiadanie pracy jest tak wielka, iż może wywoływać nieodwracalne działania ludzi, którzy zostali jej pozbawieni w sposób nagły. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szansę na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

**Tabela 21. Bezrobotni w gminie Poniec w latach 2017-2019.**

Wyszczególnieni/ Rok	2017	2018	2019
Mężczyźni	76	59	70
Kobiety	116	108	103
Ogółem	192	167	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Osoby bezrobotne, które własnym staraniem nie są w stanie zaspokoić niezbędnych potrzeb bytowych własnych czy swojej rodziny, mogą zwrócić się do Ośrodka Pomocy Społecznej w Poniecu z wnioskiem o przyznanie świadczenia finansowego z powodu bezrobocia. Według danych statystycznych będących w dyspozycji OPS w Poniecu liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych, których głównym powodem przyznania pomocy jest bezrobocie, przedstawia się następująco:

**Tabela 22. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.**

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	% udział korzystających z powodu bezrobocia do ogółu korzystających
2017	170	37	21,76
2018	174	30	17,24
2019	133	38	28,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

## **II. 2.2. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba**

Zgodnie z ustawą z 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy. Najczęstszymi problemami, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne są: utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji, utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne, ograniczenie kontaktów towarzyskich, pogorszenie sytuacji materialnej, zaniedbywanie gospodarstwa domowego, bariery psychologiczne. Dla niepełnosprawnych ważna jest rehabilitacja, która pozwala na możliwość kontynuowania pracy zawodowej, jak również zmniejsza problemy i trudności społeczne wynikające z konieczności udzielania świadczeń dla osób niepełnosprawnych. Działania podejmowane na rzecz rodzin, w których żyją osoby niepełnosprawne powinny być zróżnicowane. Inaczej bowiem kształtują się potrzeby samotnych osób niepełnosprawnych tworzących jednoosobowe gospodarstwa domowe, a inaczej potrzeby rodzin wieloosobowych opiekujących się niepełnosprawnym członkiem rodziny. Odmiennych form wsparcia i pomocy oczekują rodzice wychowujący dzieci niepełnosprawne, odmiennych zaś niepełnosprawni rodzice wychowujący dzieci zdrowe. Formułując kierunki polityki społecznej trzeba pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działań mających przeciwdziałać społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych (np. likwidacja barier architektonicznych, profilaktyka społeczna) oraz prowadzących do zwiększenia ich aktywności zawodowej i społecznej. Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym związane jest z podjęciem i realizacją działań adresowanych do tej grupy ludzi, jak też do środowisk lokalnych poprzez prowadzenie akcji i programów edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zapobiegających niepełnosprawności, propagowanie osiągnięć osób niepełnosprawnych, jak i skierowanie podmiotów uczestniczących w tworzeniu warunków dla prawidłowego funkcjonowania niepełnosprawnych środowisk.

Według danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gostyniu liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy Poniec przedstawia się następująco:

**Tabela 23. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019.**

Rok	Liczba osób posiadających lekki stopień niepełnosprawności		Liczba osób posiadających umiarkowany stopień niepełnosprawności		Liczba osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności	
	K	M	K	M	K	M
2017	7	13	21	24	18	16
2018	13	12	16	21	14	21
2019	15	9	33	26	26	19

Źródło: na podstawie danych PZON w Gostyniu

**Tabela 24. Liczba osób niepełnosprawnych poniżej 16r.ż na terenie Gminy Poniec.**

Rok	Liczba osób posiadających orzeczenie poniżej 16 r.ż	
	K	M
2017	6	15
2018	12	16
2019	3	15

Źródło: na podstawie danych PZON w Gostyniu

**Tabela 25. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.**

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	% udział korzystających z powodu niepełnosprawności do ogółu korzystających
2017	170	43	25,29
2018	174	45	26,47
2019	133	43	32,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

**Tabela 26. Liczba osób w gminie korzystające ze świadczeń z tytułu niepełnosprawności w ramach świadczeń rodzinnych.**

Rok	Liczba osób posiadających orzeczenie	
	poniżej 16 r.ż.	powyżej 16 r.ż.
2017	47	136
2018	48	144

2019	46	154
------	----	-----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

**Tabela 27. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w latach 2017-2019.**

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	% udział korzystających z powodu niepełnosprawności do ogółu korzystających
2017	170	72	42,35
2018	174	75	43,11
2019	133	43	32,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

Od 2019 roku w ramach realizowanego projektu pt.: „Nie jesteśmy sami – kompleksowy program wsparcia osób niesamodzielnych i niepełnosprawnych z gminy Poniec” świadczone są również usługi asystenckie w miejscu zamieszkania dla osób niepełnosprawnych. Zadaniem asystenta jest pomoc w osiągnięciu przez osobę niepełnosprawną jak największej samodzielności w zakresie życia codziennego, samoopieki, współpracy z instytucjami i organizacjami społecznymi w celu zapewnienia optymalnych warunków do samodzielnej rehabilitacji.

Na terenie gminy Poniec nie ma domu pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy ani warsztatów terapii zajęciowej. Mieszkańcy gminy mogą korzystać i korzystają z pomocy oferowanej przez instytucje wsparcia funkcjonujące na terenie sąsiadujących gmin.

### II. 2.3. Sytuacja osób starszych, starzenie się społeczeństwa

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jednoznacznie zdefiniowane. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem.

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej, stopniowe nasilanie się zależności od otoczenia.

Starzenie się człowieka prowadzi do zmiany jego sytuacji społecznej. Zaprzestając pracować zawodowo, traci wpływ na wiele spraw, dotychczasową pozycję w środowisku. Typowe trudności wieku starczego to: poczucie osamotnienia, pogarszanie się stanu zdrowia, niewystarczające emerytury i renty, złe warunki materialne i mieszkaniowe, niezaspokojenie podstawowych potrzeb. Potrzeby osób starszych to między innymi: opieka, towarzystwo, potrzeby finansowe, zagospodarowanie czasu wolnego. W przypadku osób długotrwale chorych niezbędna jest pomoc pielęgniarki, ośrodka pomocy społecznej i ciągłego kontaktu z ośrodkiem zdrowia. Formą wsparcia



dla tych osób są usługi opiekuńcze, medyczne i specjalistyczne w miejscu zamieszkania oraz pomoc w załatwianiu codziennych spraw życiowych.

Na zjawisko starzenia się ludności wpływa pośrednio wiele czynników, takich jak np. poziom zamożności społeczeństwa, promowany model rodziny, aktywność zawodowa kobiet, poziom pomocy społecznej i ochrony zdrowia, wykształcenie ludności oraz polityka społeczna państwa. Zmiany w strukturze demograficznej i wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców gminy Poniec uzasadnia potrzebę podjęcia działań w zakresie różnorodnych form aktywizacji osób starszych.

**Tabela 28. Liczba osób starszych w wieku powyżej 65 roku życia zamieszkałych na terenie Gminy Poniec w latach 2017-2019.**

Rok	Liczba osób starszych w wieku 65+		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2017	1 165	704	461
2018	1 202	720	482
2019	1 237	727	510

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jedną z podstawowych instytucji udzielających wsparcia osobom starszym w miejscu ich zamieszkania jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu. Usługi oferowane w takich ośrodkach reguluje ustawa o pomocy społecznej. W procesie wspomaganie osób i ich rodzin przez OPS nadrzędnym celem powinno być dążenie do osiągnięcia jak największej ich samodzielności oraz aktywizacja w podejmowaniu działań zmierzających do poprawy jakości własnego życia. OPS w Poniecu świadczy na rzecz osób starszych usługi opiekuńcze, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

**Tabela 29. Usługi opiekuńcze świadczone przez OPS w Poniecu w latach 2017-2019.**

Rok	Liczba osób			Koszt
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	
2017	25	21	4	97.283,00zł.
2018	23	17	6	82.668,00zł
2019	22	17	5	93.795,00zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu.

Na podstawie podpisanej w 2018 roku umowy na dofinansowanie realizacji projektu pt.: „Nie

jesteśmy sami – kompleksowy program wsparcia osób niesamodzielnych i niepełnosprawnych z gminy Poniec” Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu realizował zadania z niego wynikające. Projekt był dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi priorytetowej 7: Włączenie społeczne, Działanie 7.2. Usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 7.2.2. Usługi społeczne i zdrowotne – projekty konkursowe, a okres jego realizacji trwał od 01.09.2018 r. do 30.11.2020 r.

W ramach realizowanego projektu w 2019 roku z myślą o osobach, które nie są już aktywne zawodowo, a które chcą aktywnie spędzać czas, rozwijać swoje zainteresowania, pasje czy poszerzać wiedzę, utworzony został Klub Seniora w Poniecu. Nowa placówka jest odpowiedzią gminy Poniec na rosnące potrzeby naszych seniorów. Głównym celem powstania Klubu było stworzenie seniorom miejsca i warunków do spotkań, w trakcie których będą mogli ciekawie spędzać czas. Klub czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 9-tej do 13-tej i w 2019 roku liczył 94 członków. W ramach działalności Klubu w 2019 roku seniorzy uczestniczyli w różnego rodzaju zajęciach, m.in. : spotkaniach ze specjalistami w dziedzinie zdrowia, zajęciach sportowych, takich jak: ćwiczenia na zdrowy kręgosłup, gimnastyka relaksacyjna, zajęcia taneczne, nauka gry w bowling, czy nordic walking. Ogromnym zainteresowaniem seniorów cieszą się różnego rodzaju zajęcia artystyczne, które organizowane są w każdą środę. Są to różnego rodzaju zajęcia kreatywne, takie, jak: warsztaty rękodzielnicze, ceramiczne, florystyczne, czy decoupage. Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu, a także zaangażowaniu lokalnych stowarzyszeń zorganizowane zostały spotkania integracyjne, podczas których seniorzy mogli zapoznać się z działalnością Ponieckiego Stowarzyszenia Wędkarskiego "Perkoz" oraz Bractwa Kurkowego w Poniecu. W 2019 roku została też zorganizowana wycieczka do Poznania i Rogalina dla uczestników Klubu Seniora w Poniecu.

Projekt ten pozwolił też na zwiększenie liczby godzin usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób niesamodzielnych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację zaleconą przez lekarza, czy zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Z tej formy wsparcia skorzystały 43 osoby z terenu gminy Poniec.

Udało się też wprowadzić specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania dla osób wymagających pomocy innych osób, obejmujące usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, wykonywane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Z pomocy w formie usług rehabilitacyjnych korzystało w 2019 roku 21 osób, natomiast z usług psychologicznych 1 osoba.

Na terenie Gminy Poniec działają również Klub Seniora „Złota jesień” oraz Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, które wykazują aktywność w działalności na rzecz seniorów. Jednak obiekty infrastruktury publicznej, głównie instytucje kultury, gdzie spędzają czas są

niedostosowane do potrzeb osób starszych i schorowanych oraz nie zawsze udaje się pogodzić potrzeby z działalnością statutową prowadzoną w tych obiektach.

#### **II.2.4. Uzależnienia**

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym. Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach: jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji); jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu. Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różni się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny.

Według danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Poniecu, w 2019 roku Komisja przyjęła 11 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe. Dziewięć osób zostało skierowanych na leczenie, natomiast nie skierowano do prokuratury spraw w związku z przemocą spowodowaną nadużywaniem alkoholu i nie przeprowadzano kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych. Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom na terenie gminy pełnią uchwalane corocznie przez Radę Gminy programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W programie na 2019 r. do głównych zadań zaliczono:

- zwiększenie dostępności pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin;
- udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe poprzez wnioskowanie o przeprowadzenie policyjnych interwencji domowych w sytuacjach przemocy domowej, udzielanie pomocy prawnej i psychologicznej osobom uzależnionym i członkom ich rodzin przy współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej z Gminną Komisją

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podejmowanie działań w ramach systemu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i sportowej, w szczególności dla dzieci i młodzieży poprzez propagowanie pozytywnych wzorców oraz popularyzację zdrowego stylu życia;
- ograniczenie dostępności alkoholu poprzez zdecydowane reagowanie na symptomy nieprzestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, podejmowanie interwencji w stosunku do osób naruszających zakaz spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych, kontrolę placówek handlowych i lokali gastronomicznych w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości, wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą Rady Gminy w formie postanowienia, propagowanie w miejscach publicznych informacji o szkodliwości spożywania alkoholu oraz zakazie podawania i sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym.

Wielkość środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w Gminie Poniec malała z roku na rok: w 2017 r. wynosiła 140.594,44 zł, w 2018 r. – 134.089,00 zł, a rok później 119.146,00 zł.

## **II. 2. 5. Przemoc w rodzinie**

Przemocą w rodzinie określane jest każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn.zm. ) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według krajowych danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych wynika, że zjawisko przemocy na terenie Gminy nie jest rozpowszechnione. Nie należy jednak tego problemu bagatelizować lub pozostawiać jako nieistniejący, gdyż sprawy związane z przemocą często są ukrywane i być może wiele przypadków jest nierozpoznanych.

Rada Miejska w Poniecu Uchwałą Nr XXV/194/2017 z dnia 28 kwietnia 2017 r. przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022. Celem głównym programu jest stworzenie jednolitego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

W Gminie Poniec powołany został Zespół Interdyscyplinarny. Celem funkcjonowania Zespołu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz inicjowanie i wspieranie działań profilaktyczno – edukacyjnych. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie. Opracowanie i wdrażanie procedur współpracy oraz wymiany informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego obejmują systematyczne zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie, organizowanie akcji informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie w formie spotkań, wykładów, szkoleń, imprez artystycznych, programów przeznaczonych dla dzieci i młodzieży szkolnej, dystrybucji materiałów informacyjno-edukacyjnych. Ważnym elementem Programu jest interwencja kryzysowa skierowana zarówno do ofiar przemocy w rodzinie, jak i sprawców oraz świadczenie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, prawnej osobom uwikłanym w przemoc domową oraz w problemy współistniejące. Źródłem finansowania Programu są środki własne gminy będące w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w Poniecu oraz środki pochodzące z

zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Poniec. W 2017 roku na realizację ww. programu przeznaczono 574,95 zł w 2018 roku była to kwota 661,80 zł, natomiast w 2019 roku - 7.404,34 zł.

**Tabela 30. „Niebieskie Karty” w Gminie Poniec**

	<b>2017</b>	<b>2018</b>	2019
OPS Poniec	1	3	0
KPP Gostyń	3	5	0
Posterunek Policji w Poniecu	3	3	7
Szkoła Podstawowa w Poniecu	0	0	1
<b>Ogółem</b>	<b>7</b>	<b>11</b>	<b>8</b>

**Celami Zespołu Interdyscyplinarnego są:**

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań
- zwiększenie efektywności podejmowanych działań interwencyjnych i pomocowych w momencie zaistniałego problemu

**II.3.6 Bezpieczeństwo publiczne**

Poczucie bezpieczeństwa, lub jego brak, przesądza o jakości życia i rozwoju społeczeństwa. Dlatego ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego należą do zasadniczych zadań instytucji państwa i samorządu. Strategia ta powinna stanowić skuteczne narzędzie wspierające realizację ustawowych działań organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Bezpieczeństwo jest podstawową potrzebą każdego człowieka, a jego niezaspokojenie nie pozwala na realizację innych potrzeb i utrudnia rozwój jednostki. Każdy obywatel bez względu na wiek

i pozycje społeczną chce być bezpieczny w miejscu, w którym mieszka, pracuje czy wypoczywa. Każdy z nas chce czuć się bezpiecznie w miejscach użyteczności publicznej, parkach, komunikacji miejskiej, urzędach, pubach, teatrach itp. W państwach demokratycznych, między innymi w Polsce bezpieczeństwo jest prawnie zagwarantowane ustawą konstytucyjną, a ponadto wpływa na to fakt życia w kraju cywilizowanym. Bezpieczeństwo publiczne to proces chroniący zdrowie i życie, a także mienie obywateli i mienie publiczne oraz suwerenność państwa przed zjawiskami godzącymi w nie oraz w ogólnie przyjęte normy.

Usługi publiczne na terenie Gminy Poniec z zakresu:

- bezpieczeństwa publicznego realizuje Posterunek Policji w Poniecu. Sprawuje on bezpośredni kontakt oraz nadzór nad stanem bezpieczeństwa mieszkańców w całej gminie.
- ochrony przeciwpożarowej realizują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Na terenie Gminy Poniec jest zarejestrowanych 14 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Wśród OSP są 3 jednostki typu „S” z tego 1 jednostka (OSP Poniec) jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

**Tabela 31. Stan przestępczości na terenie Gminy Poniec.**

<b>Przestępstwa /rok</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
Przestępstwa rozbójnicze	0	0	0
Bójki i pobicia	1	0	0
Uszkodzenia ciała	2	1	1
Kradzieże z włamaniem	5	2	6
1Uszkodzenie mienia	2	1	2

Źródło: na podstawie danych Posterunku Policji w Poniecu.

**Tabela 32. Wykroczenia społecznie uciążliwe.**

<b>Wykroczenia</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	39	15	34
Przeciwko obyczajności publicznej	43	22	29
Przeciwko urządzeniom użytku publicznego	19	11	17
Przeciwko przepisom o ochronie przyrody	0	0	0
Przeciwko przepisom o ochronie zwierząt	9	0	1

Przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	30	9	12
---	----	---	----

Źródło: na podstawie danych Posterunku Policji w Poniecu.

**Tabela 33. Interwencje na terenie Gminy Poniec.**

Interwencje	2017	2018	2019
Naruszenie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	11	8	6
Naruszenie przepisów w zakresie zakłócania spokoju i porządku publicznego	18	15	7
Naruszenie przepisów w zakresie obyczajności publicznej	9	15	7
Naruszenie przepisów w zakresie utrzymania czystości i porządku	0	5	0
Ogółem	145	214	181

Źródło: na podstawie danych Posterunku Policji w Poniecu.

**II.2.7. Funkcjonowanie rodziny**

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywiają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. Rodzina dla dziecka stanowi najlepsze naturalne środowisko, w którym jest otoczone opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywiają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, nie potrafiącą sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Czynniki takie jak niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, narkomania, przemoc stanowią główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym



często towarzyszy problem długotrwałego bezrobocia, czy ubóstwa. Są one najczęściej przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Również dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia, niosące za sobą wiele pozytywnych skutków często pogłębiają wiele negatywnych zjawisk, takich jak bezrobocie, uzależnienia, przestępczość, które są niejednokrotnie przyczynami rozpadu rodziny. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny z problemami należy docenić i konsekwentnie realizować zasady podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli należy ją przede wszystkim wspierać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Stosowane rozwiązania powinny opierać się na współpracy podmiotów wsparcia społecznego, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych.

W tych działaniach należy uwzględnić nie tylko wsparcie finansowe, ale również pomoc psychologów, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia czy policji, którzy pomogą rozwijać umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodzin i walczyć z trudnościami. Ważna jest też integracja rodzin, zapewnienie im możliwości wspólnego spędzania czasu i budowania więzi rodzinnych.

Rada Miejska w Poniecu uchwałą Nr XI/108/2019 z dnia 27 listopada 2019 przyjęła Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Poniec na lata 2020-2022, którego głównym celem jest stworzenie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, a także profilaktyka środowiska w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, może zostać przyznana pomoc w formie asystenta rodziny.

**Tabela 34. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny.**

	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
Liczba asystentów rodziny w gminie	3	3	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	13	12	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w PonieCU

Rodziny przeżywające trudności mogły skorzystać z zajęć warsztatowych przygotowanych przez Stowarzyszenie „DZIECKO”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu, we współpracy z Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Gostyniu i Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Poniecu, przy wsparciu Szkoły Podstawowej w Poniecu. Celem warsztatów było wzmocnienie i zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców oraz zwiększenie umiejętności w pełnieniu właściwych ról w rodzinie. W czasie zajęć rodzice uczyli się, jak radzić sobie z emocjami, jak rozmawiać, aby nie ranić, jak kochać i wymagać, przy jednoczesnym skutecznym wykonywaniu opieki nad dziećmi. Program warsztatów obejmował między innymi rozwijanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, praktyczne wyznaczanie dziecku norm i granic, konstruktywne sposoby rozwiązywania konfliktów, sposoby radzenia sobie w trudnych sytuacjach wychowawczych, rozwijanie i wzmocnianie umiejętności społecznych, motywowanie do rozwoju i wprowadzanie zmian w funkcjonowaniu rodziny. W czasie zajęć były też prowadzone zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci, których rodzice uczestniczyli w warsztatach, wzmacniające umiejętności komunikacyjne (w tym: asertywność, bezpieczne sposoby rozwiązywania konfliktów, radzenie sobie z agresją, współdziałanie w grupach) oraz zawierające elementy zabawy i relaksacji.

**Tabela 35. Liczba rodzin i dzieci biorących udział w warsztatach.**

	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
Liczba rodzin	14	0	10
Liczba dzieci	19	0	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

**Tabela 36. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu trudności opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.**

<b>Rok</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
Rodziny pełne	4	6	1
Rodziny niepełne	9	7	8
Ogółem	13	13	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Poniecu

**Tabela 37. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.**

<b>Rok</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	3	3	6
Wydatki za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	6.481,00zł	7.096,00zł	12.014,00zł

### II. 3 Wyniki badania ankietowego

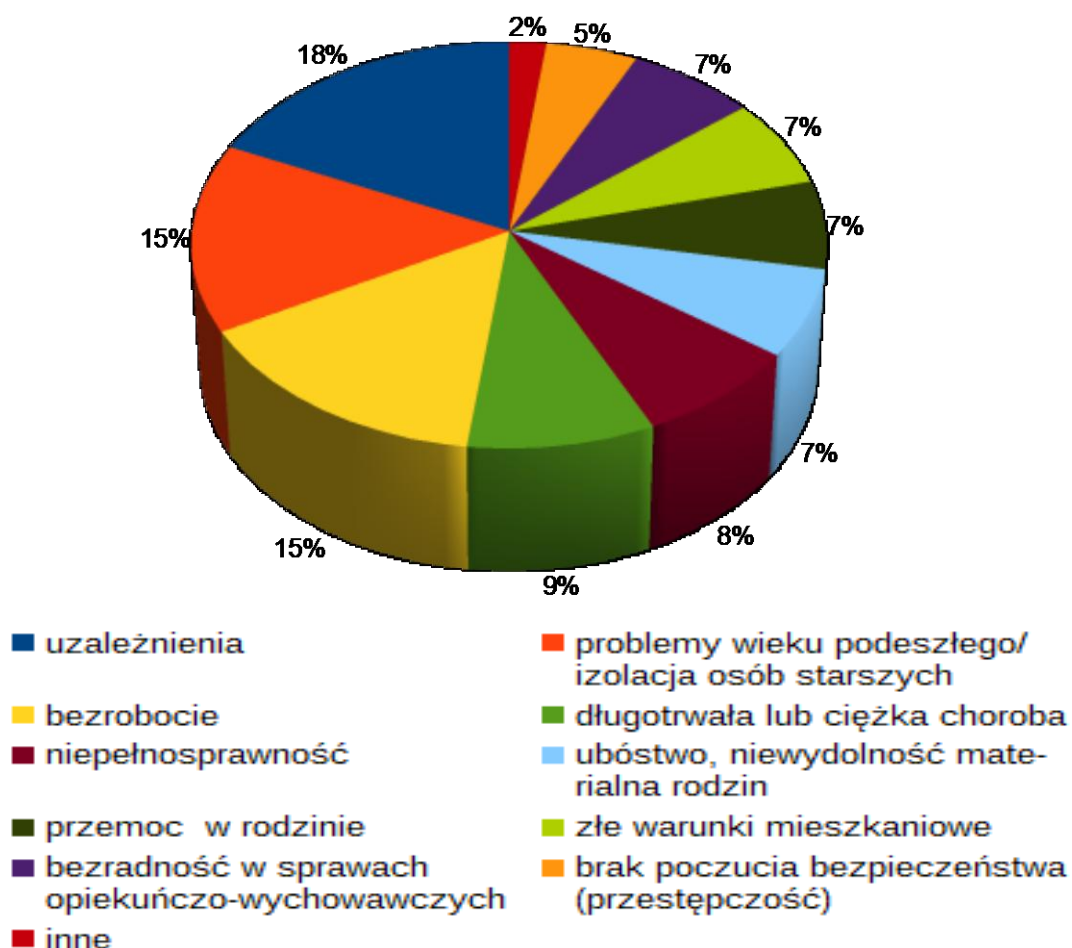
Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Poniec badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu anonimowej ankiety wśród mieszkańców gminy, w której większość pytań umożliwiała badanym wskazywanie więcej niż jednej odpowiedzi. Do analizy przedłożono w sumie 97 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do problemów społecznych występujących w gminie Poniec i sposobów ich rozwiązywania.

Większość badanych, bo aż 75% stanowiły kobiety, a 25% mężczyźni. Największe grupy badanych, to osoby w wieku od 26 do 45 lat (37%) oraz osoby powyżej 61 roku życia (35%). Liczną grupę, bo aż 25% stanowiły osoby w wieku od 46 do 60 lat. Osoby badane od 18 do 25 roku życia stanowiły zaledwie 3% ankietowanych. Prawie połowa badanych, bo aż 47% to osoby ze średnim wykształceniem. 31% badanych posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe, a 18% wykształcenie wyższe. Tylko 4% badanych posiada wykształcenie podstawowe.

W pierwszej kolejności zapytano mieszkańców, jakie problemy społeczne uważają za najważniejsze na terenie gminy Poniec. Ankietowani mogli wskazać maksymalnie trzy problemy, które ich zdaniem są ważne, a tym samym wymagają podjęcia określonych działań. Najwięcej ankietowanych wskazało, iż najważniejszym problemem w gminie Poniec są uzależnienia (alkohol, narkotyki, dopalacze). Według badanych mieszkańców ważnym problemem jest izolacja osób starszych i problemy wieku podeszłego, a także bezrobocie. W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na takie problemy, jak: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo i niewydolność materialna rodzin, przemoc w rodzinie, złe warunki mieszkaniowe, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, czy brak poczucia bezpieczeństwa (przestępczość). Respondenci odpowiadając na to pytanie mogli wskazać na inne problemy, niż te wskazane w ankiecie. Uczyniło to 4% ankietowanych, którzy wskazali na

takie problemy, jak: brak komunikacji, brak mieszkań, brak lekarzy specjalistów oraz brak poczucia bezpieczeństwa spowodowany biegającymi psami. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy społeczne w Gminie Poniec



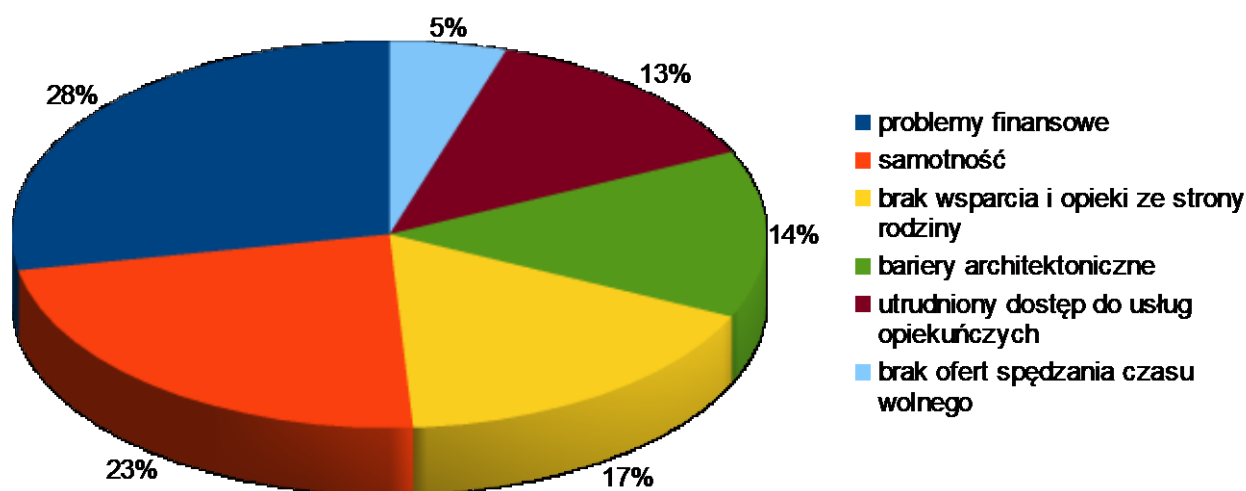
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowani określili, kto ich zdaniem jest najbardziej zagrożony wykluczeniem społecznym w gminie. Niemal 60% uznało, iż są to osoby starsze i samotne. W dalszej kolejności, prawie 40% badanych, wymieniło osoby niepełnosprawne i ich rodziny oraz osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnień. 30% badanych wskazywało osoby

i rodziny uzyskujące niskie dochody, a także osoby i rodziny zmagające się z problemem przemocy domowej. Prawie 25% uznało, iż wykluczeniem społecznym zagrożone są osoby bezrobotne oraz osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Ankietowani odpowiadając na to pytanie zauważyli, iż wiele jest osób i grup społecznych, które borykając się z różnymi problemami zagrożone są wykluczeniem społecznym.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów z jakimi, ich zdaniem, zmagają się osoby starsze i samotne w Gminie Poniec. Na to pytanie 97 badanych udzieliło łącznie 244 odpowiedzi. Oznacza to, że ponad 80% badanych wskazało aż trzy problemy osób starszych i samotnych. Do najczęściej wskazywanych problemów dostrzeganych przez badanych należały problemy finansowe i samotność. Badani zauważają też brak wsparcia i opieki ze strony rodziny oraz bariery architektoniczne, jakie na codzień napotykać osoby starsze. Uzyskane odpowiedzi szczegółowo przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 2. Problemy osób starszych i samotnych w Gminie Poniec**

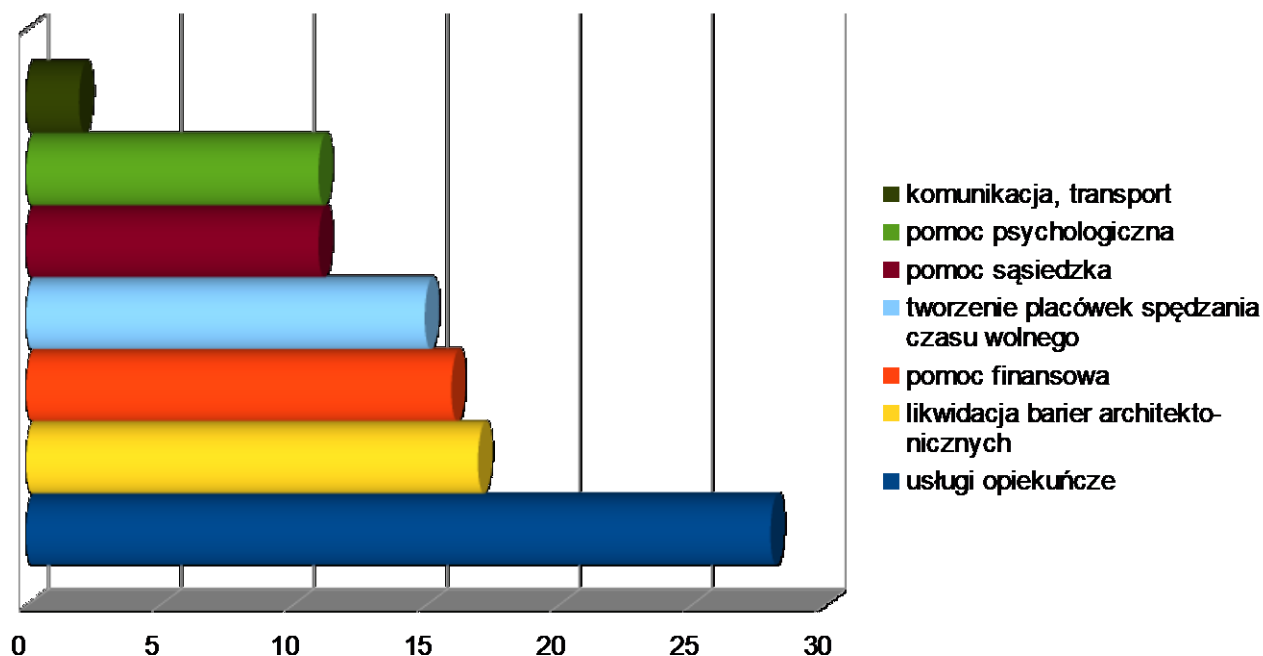


Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na kolejne pytanie ankietowani określili działania, jakie należy podejmować w gminie w celu poprawy sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. Najwięcej badanych stwierdziło, iż bardzo ważnymi działaniami na rzecz tych grup jest pomoc w formie usług opiekuńczych. Za bardzo ważne uznano ponadto działania mające na celu likwidację barier architektonicznych oraz udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym pomocy finansowej.

Ankietowani mieszkańcy dostrzegają też potrzebę tworzenia placówek dla osób starszym, w których będą one mogły spędzać aktywnie swój wolny czas. Ponad jedna czwarta badanych uważa, że należy zorganizować pomoc sąsiedzką dla osób starszych oraz niepełnosprawnych, a także zapewnić im pomoc psychologiczną. Ankietowani zasugerowali też, że można podejmować inne działania, niż te wskazane w ankiecie, a mianowicie: przywrócić komunikację autobusową lub inny transport, który umożliwi osobom starszym lub niepełnosprawnym poruszającym się na wózkach inwalidzkich dojazd do lekarza. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres, który ukazuje procentowo, które z działań zostały uznane przez badanych za najważniejsze.

**Wykres 3. Działania, jakie należy podejmować w celu poprawy sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych w gminie Poniec**



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

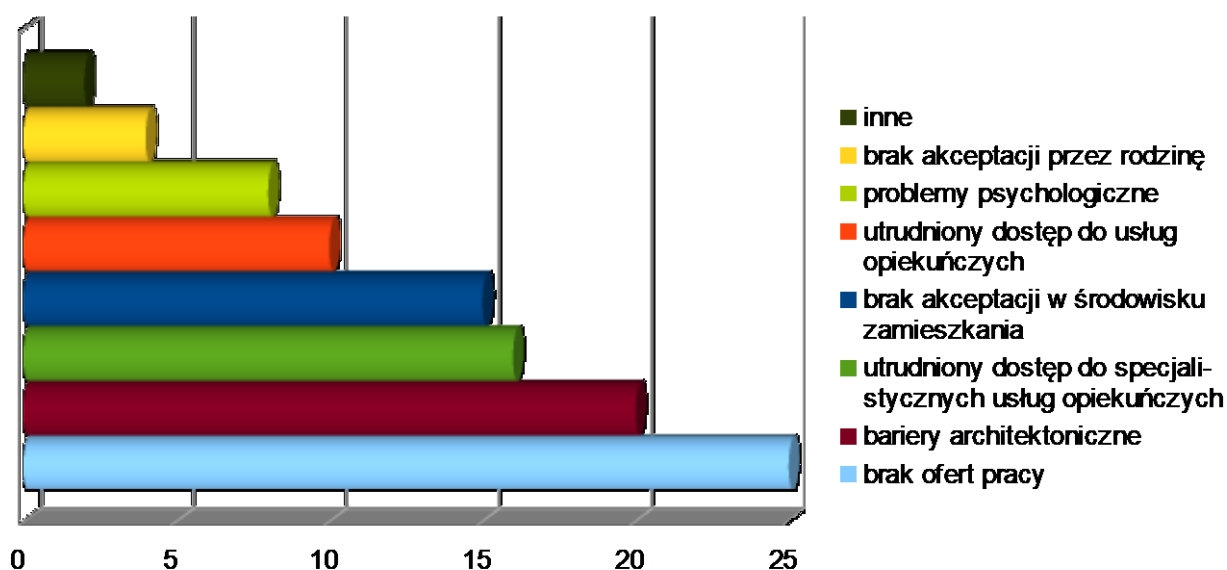
Przeprowadzone badania ukazały, iż zdaniem mieszkańców, dużym problemem w gminie są uzależnienia, dlatego też bardzo ważne jest określenie przyczyn występowania tego problemu. Zdaniem badanych najczęstszą przyczyną występowania problemu uzależnień w gminie Poniec jest niezaradność życiowa (29%), bezrobocie, utrata pracy (22%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (21%) oraz konflikty rodzinne, rozpad rodziny (17%). Dostępność do środków psychoaktywnych, jako przyczynę występowania problemu uzależnień w gminie wskazało 6% badanych, a wzorce społeczne zaledwie 5%.

Odpowiadając na kolejne pytanie, ankietowani wskazywali działania na rzecz osób

uzależnionych i ich rodzin, które należy, ich zdaniem, podejmować w Gminie Poniec. Niemal 70% badanych wskazało, iż do najważniejszych działań należy profilaktyka dzieci i młodzieży szkolnej oraz pomoc psychologiczna. Zdaniem 36% badanych bardzo ważne jest tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich, grup wsparcia i klubów AA. Ponadto ponad 30% ankietowanych mieszkańców uważa, że należy udzielać osobom uzależnionym i ich rodzinom pomocy prawnej oraz podejmować działania profilaktyczne wobec osób dorosłych. Najmniejsze grono osób (12%) wskazało, iż osobom uzależnionym i ich rodzinom należy udzielać pomocy finansowej.

W ankiecie nie zabrakło też pytań dotyczących sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie Poniec. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie problemów, które ich zdaniem, najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w gminie oraz wskazanie działań, jakie należy podejmować, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym prawidłowe funkcjonowanie w środowisku zamieszkania. Najważniejszym problemem, który dotyka osoby niepełnosprawne w gminie jest, zdaniem respondentów, brak odpowiednich ofert pracy. Ponadto osoby niepełnosprawne napotykają na bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do specjalistycznych usług opiekuńczych, czy brak akceptacji w środowisku zamieszkania. Ankietowani zauważają też utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz problemy psychologiczne. Najmniej osób uważa, że problemem, który dotyka osoby niepełnosprawne jest brak akceptacji przez rodzinę. Wśród innych, nie wymienionych w ankiecie problemów, badani wskazali samotność po utracie rodziców, opiekunów, a także utrudniony dojazd do lekarza spowodowany brakiem komunikacji. Uzyskane odpowiedzi szczegółowo przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 4. Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Poniec**

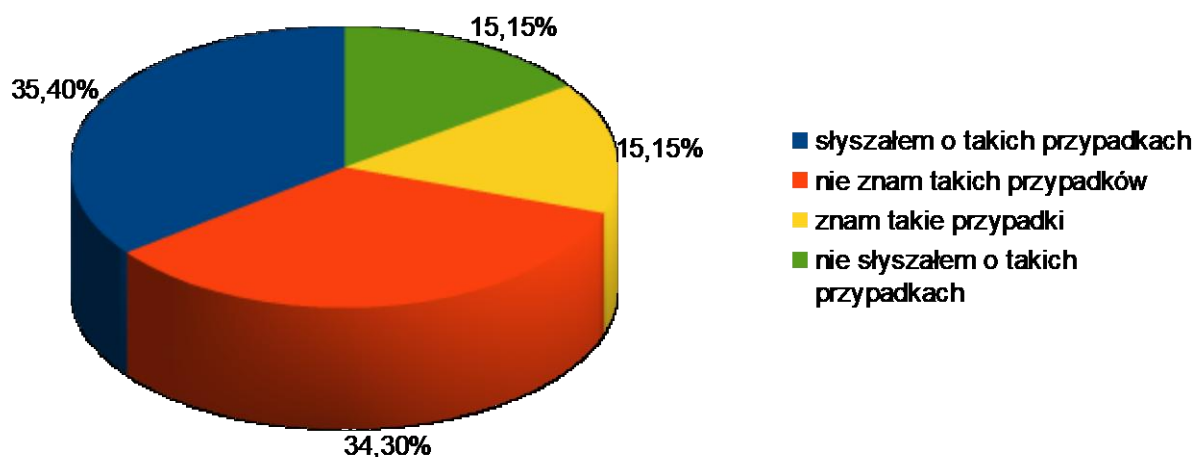


Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przeprowadzone badanie pozwoliło ankietowanym mieszkańcom gminy wskazać działania, jakie należy podejmować, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym prawidłowe funkcjonowanie w środowisku zamieszkania. Odpowiadając na nie ankietowani zdecydowanie wskazali konieczność zatrudniania osób niepełnosprawnych (24%). Ich zdaniem ważne są też szkolenia dla osób pomagających osobom niepełnosprawnym (19%), likwidacja barier architektonicznych (16%), zapewnienie pomocy psychologicznej (15%), czy dostęp do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (14,5%) oraz szkolenia dla członków rodzin osób niepełnosprawnych (11%). Tylko jedna osoba (0,5%) w innych działaniach wskazała godne wynagrodzenie dla opiekunów.

Ważnym problemem społecznym, o który zapytani zostali mieszkańcy Gminy Poniec jest problem przemocy domowej. Zostali oni poproszeni o informację na temat istnienia problemu przemocy w środowisku zamieszkania oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane, aby wesprzeć osoby doznające przemocy domowej. Odpowiedzi na pytanie dotyczące tego, czy w środowisku zamieszkania osoby badanej istnieje zjawisko przemocy przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 5. Istnienie problemu przemocy w środowisku zamieszkania**



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Powyższe dane wskazują, że podobna liczba osób badanych słyshała o przypadkach przemocy w środowisku zamieszkania, co nie zna takich przypadków. Ponadto powyższe dane ukazują, że dokładnie taka sama liczba osób zna przypadki przemocy w swoim środowisku zamieszkania, co liczba osób, które nie słyshały o takich przypadkach.

W kwestii dotyczącej działań, jakie powinny być podejmowane, aby wesprzeć osoby



doznające przemocy domowej, ankietowani mieli bardzo podobne zdanie, a mianowicie wskazali oni:

- dostęp do pomocy prawnej (28%)
- dostęp do pomocy psychologicznej (27%)
- dostęp do terapii rodzinnej (23%)
- leczenie uzależnień (20%)

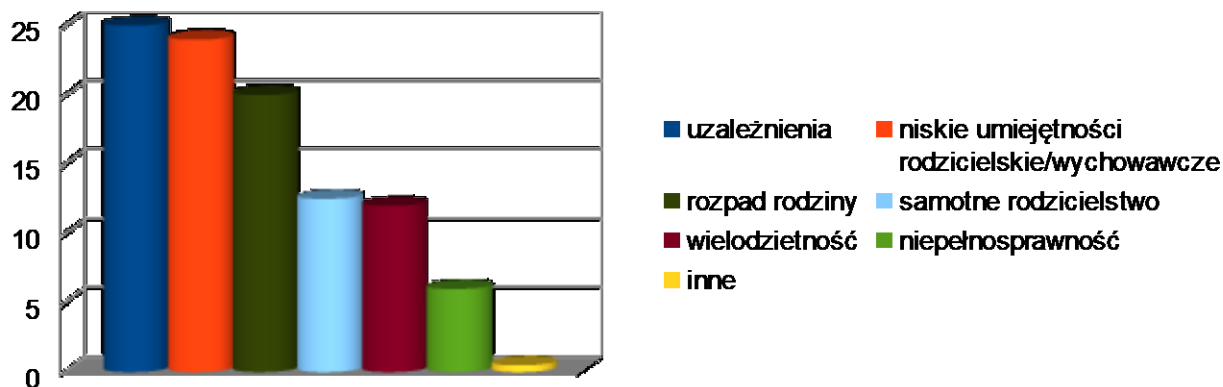
Jedynie 2% stanowiły inne działania wskazane przez badanych, a wśród nich: radykalna izolacja oprawcy, surowe kary dla sprawcy oraz większa możliwość działania dla policji.

Podczas badań ankietowych respondenci zostali też poproszeni o wskazanie działań, jakie ich zdaniem należy podejmować w celu przeciwdziałania bezrobociu i poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych bezrobociem. Najwięcej osób wskazało na konieczność zwiększenia dostępu do informacji o możliwościach zatrudnienia (39%). Za bardzo ważne działanie mające na celu przeciwdziałanie bezrobociu badani uznali większy dostęp do szkoleń (30%). Ważna jest też możliwość podejmowania staży i prac interwencyjnych (19%) oraz pomoc finansowa (11,5%). Tylko jedna osoba (0,5%) uznała, iż na terenie gminy jest możliwość podejmowania pracy i kto chce, ten pracuje.

Bardzo ważnymi problemami, które powinny mieć duży wpływ na opracowywaną strategię, są bez wątpienia problemy, z jakimi borykają się rodziny zamieszkujące teren Gminy Poniec. Dlatego też ankietowani zostali zapytani o przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, działania, jakie należy podejmować w celu poprawy funkcjonowania rodzin mających problemy w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji, czy też wskazanie występujących negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży.

Za najważniejsze przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych ankietowani uznali uzależnienia, niskie umiejętności rodzicielskie/wychowawcze oraz rozpad rodziny. Wielu spośród badanych wskazało także na samotne rodzicielstwo oraz wielodzietność. Najmniej badanych wskazało niepełnosprawność jako przyczynę bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Ponadto ankietowani wskazali inne przyczyny, które ich zdaniem mają wpływ na wypełnianie tej jednej z podstawowych funkcji rodziny, a mianowicie brak autorytetu rodziców oraz brak zainteresowania własnym dzieckiem. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

#### **Wykres 6. Przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych**



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

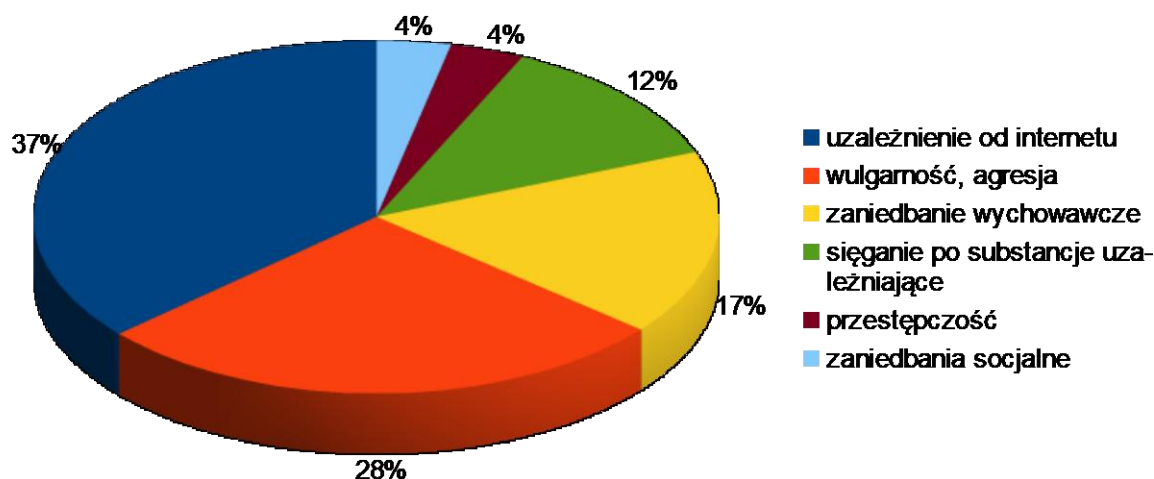
Odpowiadając na następane pytanie, ankietowani wskazywali na działania, jakie ich zdaniem należałoby podejmować, aby poprawić funkcjonowanie rodzin niewydolnych wychowawczo. Spośród wielu możliwych odpowiedzi, badani wskazywali:

- pomoc terapeutyczną, szkoleniową (19%)
- pomoc asystenta rodziny (16%)
- większą dostępność do konsultacji psychologiczno – pedagogicznych (15,5%)
- zapewnienie oferty pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (11%)
- możliwość uczestnictwa w zajęciach wyrównawczych (10%)
- pracę socjalną w środowisku (9%)
- ofertę spędzania czasu wolnego dla całej rodziny (7,5%)
- zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 (6%)
- zapewnienie opieki dzieciom w przedszkolu (4%)
- zapewnienie opieki dzieciom w świetlicach (2%).

Według ankietowanych wśród negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży w gminie Poniec do najczęściej dostrzeganych należą: uzależnienie od internetu oraz wulgarność i agresja. W opinii badanych niepokojące są także zaniedbanie wychowawcze oraz sięganie po substancje uzależniające, takie jak alkohol, narkotyki, czy dopalacze. Niewielu spośród badanych dostrzega z kolei takie negatywne zjawiska, jak przestępczość, czy zaniedbania socjalne, a więc niedożywienie oraz nieodpowiednią higienę. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

#### Wykres 7. Negatywne zjawiska wśród dzieci i młodzieży z Gminy Poniec

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w

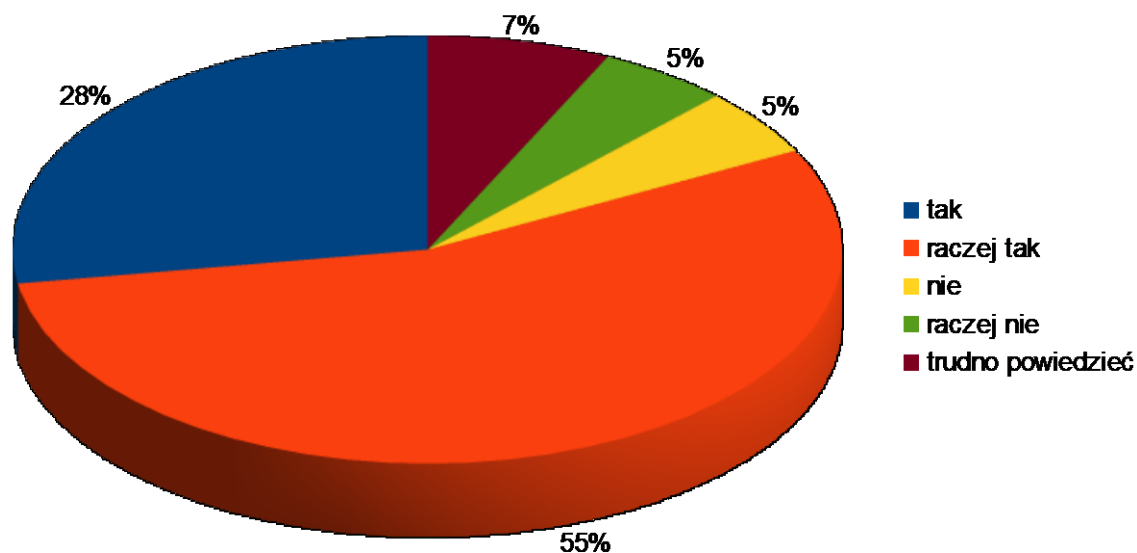


środowisku lokalnym.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy. Zdecydowana większość ankietowanych, bo aż 83%, czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie na terenie naszej gminy. Tylko 10% badanych nie czuje się bezpiecznie, a 7% badanych nie potrafi jednoznacznie określić swojego poczucia bezpieczeństwa w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 8. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców na terenie Gminy Poniec**

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w



środowisku lokalnym.

Badani, którzy stwierdzili, że nie czują się bezpiecznie na terenie gminy, zostali poproszeni o wskazanie przyczyn braku poczucia bezpieczeństwa. Odpowiadając na to pytanie mogli oni wybrać maksymalnie trzy spośród wskazanych odpowiedzi lub udzielić własnej, na co nie zdecydował się żaden z respondentów. Za najważniejsze przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa badani wskazali słabe oświetlenie (24%) oraz niewłaściwe zachowanie osób spożywających alkohol

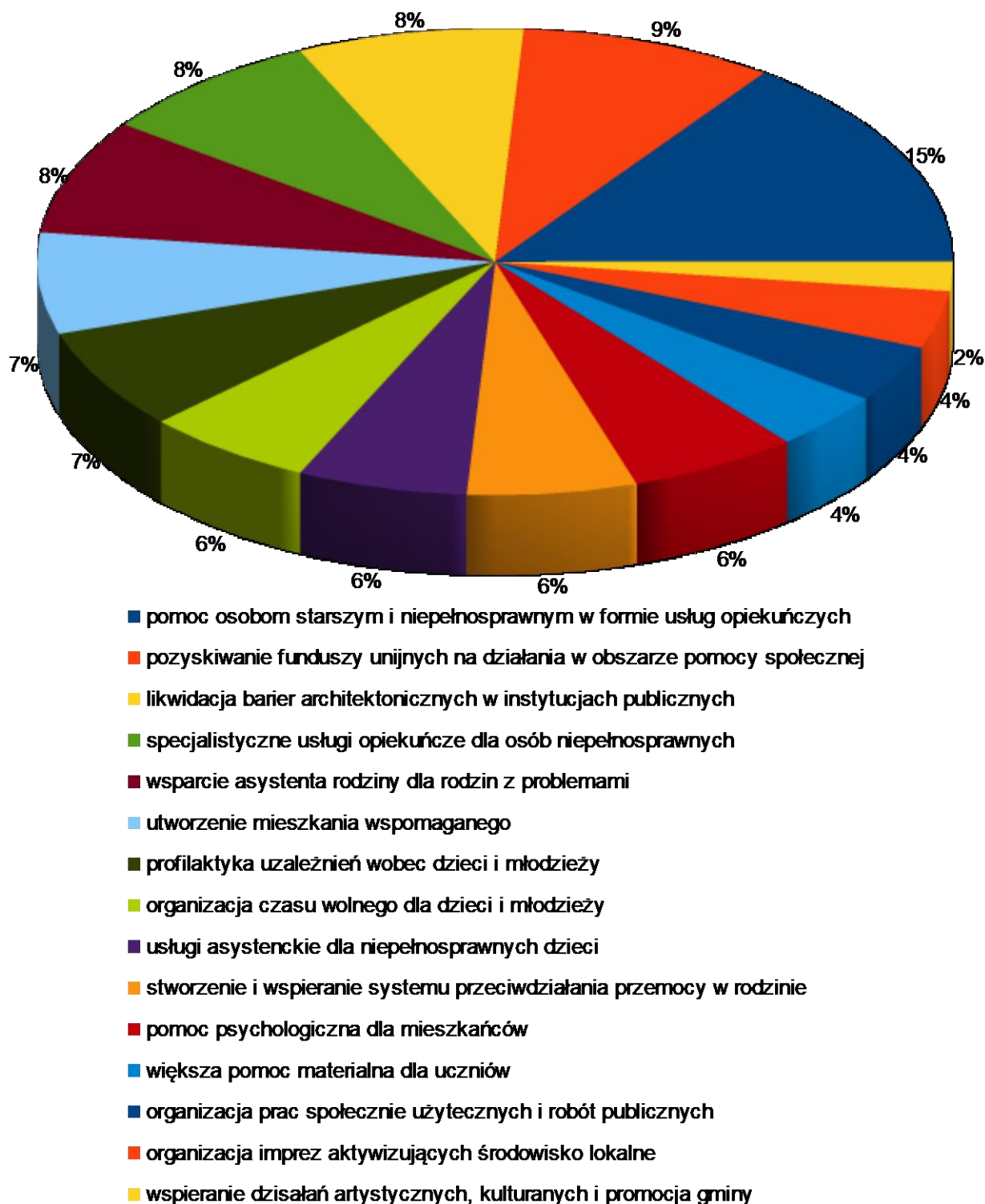
w miejscach publicznych (24%). Ważną przyczyną braku poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania jest dla 22% badanych, brak patroli policji. Ponadto ankietowani wskazywali na zagrożenie na drodze (12%), przemoc domową (12%) oraz częste włamania i kradzieże (6%).

Jednym z ostatnich, ale bardzo ważnych pytań, było pytanie, w którym ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem przyczynią się do rozwiązania problemów społecznych na terenie gminy Poniec. Udzielając odpowiedzi badani, mogli wskazać maksymalnie aż 5 odpowiedzi, przy czym średnio zaznaczali 4 z 15 wskazanych. Za najważniejsze działanie ankietowani uznali pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym w formie usług opiekuńczych (15%). Za priorytetowe działanie uznali też pozyskiwanie funduszy unijnych na działania w obszarze pomocy społecznej (9%). Nieco mniej badanych wskazało z kolei na likwidację barier architektonicznych w instytucjach publicznych, pomoc osobom niepełnosprawnym w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz na wsparcie asystenta rodziny dla rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi (8%). Kolejnymi działaniami mogącymi pomóc w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy są zdaniem mieszkańców takie działania, jak:

- utworzenie mieszkania wspomaganego, dla osób starszych niesamodzielnych i/lub niepełnosprawnych (7%)
- profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży (7%)
- pomoc niepełnosprawnym dzieciom w formie usług asystenckich (6%)
- pomoc psychologiczna mieszkańcom (6%)
- organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w trakcie dni wolnych od nauki (6%)
- stworzenie i wspieranie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: poradnictwo i działania interwencyjne (6%).

Innymi działaniami wskazywanymi, jako mające wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych są: zwiększenie pomocy materialnej dla uczniów z terenu gminy, organizacja prac społecznie użytecznych i robót publicznych, organizacja imprez mających na celu aktywizację środowisk lokalnych (4%), a także wspieranie działań artystycznych, kulturalnych i promocja gminy (2%). Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Działania mogące się przyczynić do rozwiązania problemów społecznych na terenie



Gminy Poniec

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przeprowadzone badanie ankietowe pokazało nam, jakie problemy społeczne są dostrzegane przez mieszkańców naszej gminy i wskazało, jakie ich zdaniem działania można podejmować, aby starać się rozwiązywać te problemy, czy minimalizować ich negatywne skutki. Ponadto z analizy ankiet wynika, iż mieszkańcy naszej gminy w zdecydowanej większości, bo aż w 84% wiedzą, gdzie należy szukać pomocy w przypadku wystąpienia problemów społecznych.

## II. 4 Analiza SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- S (Strengths) - mocne strony: – to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym), jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom przedsiębiorczości).
- W (Weaknesses) - słabe strony: to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego wykorzystania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części, bądź poszczególnych elementów jej funkcjonowania.
- O (Opportunities) – szanse: to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- T (Threats) - zagrożenia – to wszystkie wewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożenia musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.

W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

<b>OBSZAR ZAGROŻENIE WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Skuteczna Pomoc</li> <li>2. Pomoc Specjalistyczna</li> <li>3. Realizacja programów profilaktycznych</li> <li>4. Dożywianie dzieci w szkołach</li> <li>5. Punkty Konsultacyjny (terapeuta, psycholog, prawnik)</li> <li>6. Zespół Interdyscyplinarny (przemoc)</li> <li>7. Karta Dużej Rodziny</li> <li>8. Asystent rodziny</li> <li>9. Usługi opiekuńcze</li> <li>10. Realizacja projektów pomocowych</li> <li>11. Zaangażowanie pracowników OPS oraz jednostek współdziałających w działalność na rzecz problematyki społecznej</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Bezrobocie</li> <li>2. Uzależnienia</li> <li>3. Ubóstwo</li> <li>4. Starzenie się społeczeństwa</li> <li>5. Migracja ludzi młodych</li> <li>6. Brak lekarzy specjalistów</li> <li>7. Przemoc w rodzinie</li> <li>8. Problemy zdrowotne</li> <li>9. Niska świadomość – samotność, obawa przed wykluczeniem społecznym</li> </ol>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw</li> <li>2. Pojawienie się nowych inwestorów</li> <li>3. Wzrost świadomości społecznej i prawnej</li> <li>4. Obniżenie kosztów dla pracodawców</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności</li> <li>2. Bierność klientów pomocy społecznej</li> <li>3. Roszczeniowość</li> <li>4. Wysokie koszty pracodawców</li> <li>5. Nadmierne spożywanie alkoholu</li> <li>6. Przemoc w rodzinie (ukrywanie problemów)</li> </ol>

<b>NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWALA CHOROBA</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<p>1. Informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy</p> <p>2. Istniejąca baza rehabilitacyjna</p> <p>3. Organizowanie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług asystenckich</p> <p>4. Działalność Centrum Wsparcia dla opiekunów osób niepełnosprawnych</p> <p>5. Działalność wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego</p>	<p>1. Izolacja i samotność</p> <p>2. Bariery architektoniczne (Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, biblioteka, sklepy) wysokie krawężniki</p> <p>3. Brak oferty spędzania wolnego czasu w godzinach popołudniowych (dla osób nie będących podopiecznymi ŚDS)</p> <p>4. Mała ilość działań integracyjnych niepełnosprawnych osób dorosłych z dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym</p> <p>5. Mała świadomość społeczeństwa dotycząca problemu niepełnosprawności</p> <p>6. Mała świadomość u osób niepełnosprawnych o możliwości wsparcia i pomocy dla nich</p> <p>7. Brak oferty organizacji pozarządowych skierowanych do osób niepełnosprawnych</p> <p>8. Mała współpraca z rodzicami i opiekunami osób niepełnosprawnych</p>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<p>1. Posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia</p> <p>2. Istnienie bazy rehabilitacyjnej</p> <p>3. Wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych</p> <p>4. Wykorzystywanie zewnętrznych środków finansowych dla realizacji projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych</p>	<p>1. Rosnąca liczba osób niepełnosprawnych</p> <p>2. Brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych</p> <p>3. Istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie</p> <p>4. Brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych</p> <p>5. Brak wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy dla osób niepełnosprawnych</p>



5. Wykorzystywanie potencjału ludzi niepełnosprawnych, motywowanie do działania, by nie być samotnym	6. Rosnąca liczba dzieci i młodzieży wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych
6. Podnoszenie poziomu zaradności, mobilności osób niepełnosprawnych.	7. Brak wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu
7. Kreowanie działań podnoszących aktywne formy spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne.	8. Odmowa współpracy przez osobę niepełnosprawną oraz rodzinę

<b>OSOBY STARSZE</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
1. Informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy 2. Organizowanie w gminie usług opiekuńczych 3. Podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi 4. Zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (klub seniora) 5. Kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej 6. Prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych 7. Podejmowanie działalności prozdrowotnej wśród osób starszych uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych 8. Istniejąca baza rehabilitacyjna	1. Starzenie się społeczeństwa 2. Pogłębiający się kryzys rodziny narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny 3. Niewystarczający system wsparcia dla osób starszych 4. Brak dostępu osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie 5. Niskie świadczenia emerytalno-rentowe 6. Ograniczone możliwości działań w zakresie zapobiegania problemowi ubóstwa osób starszych 7. Niewystarczająca na potrzeby osób starszych baza lokalowa i infrastruktura techniczna 8. Mała aktywność osób starszych
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
1. Informowanie osób starszych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy	1. Zanikanie modelu rodzin wielopokoleniowych oraz zmiany demograficzne, skutkujące wcześniejszym

<p>2. Wykorzystywanie zewnętrznych środków finansowych dla realizacji projektów skierowanych do osób starszych</p> <p>3. Wykorzystywanie potencjału ludzi starszych, motywowanie do działania by nie być samotnym.</p> <p>4. Podnoszenie poziomu zaradności, mobilności osób starszych</p> <p>5. Pomoc w budowaniu relacji międzypokoleniowych</p> <p>6. Kreowanie działań podnoszących aktywne formy spędzania czasu wolnego przez osoby starsze</p> <p>7. Utworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej seniorom, służącej aktywności fizycznej, działaniom aktywizującym, integracji</p>	<p>korzystaniem z systemu instytucjonalnego wsparcia</p> <p>2. Zrzucanie odpowiedzialności za opiekę nad osobą starszą na instytucje</p> <p>3. Niski poziom życia osób starszych</p> <p>4. Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>5. Wykluczenie cyfrowe osób starszych</p> <p>6. Zwiększająca się liczba osób starszych</p>
--	--

<b>UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<p>1. Kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe</p> <p>2. Prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców</p> <p>3. Kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych</p> <p>4. Prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży</p> <p>5. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy</p>	<p>1. Niewystarczająca ilość działalności terapeutycznej w obszarze uzależnień</p> <p>2. Brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych</p> <p>3. Brak działań mających na celu pozyskanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie</p> <p>4. Brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>

<p>w rodzinie</p> <p>6. Funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie</p> <p>7. Zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia</p> <p>8. Kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych</p> <p>9. Działalność terapeuty od uzależnień i psychologa w gminie</p>	<p>5. Mała skala działań w zakresie przeciw działania przemocy w rodzinie</p>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<p>1. Rosnąca liczba osób wyleczonych z uzależnień</p> <p>2. Rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym</p> <p>3. Zwiększająca się liczba rodzin mogących skorzystać ze wsparcia psychologicznego i prawnego</p> <p>4. Funkcjonowanie w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych</p> <p>5. Zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych, co do zagrożeń uzależnieniami</p> <p>6. Zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami</p> <p>7. Zwiększająca się liczba rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie</p> <p>8. Funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień</p>	<p>1. Obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej</p> <p>2. Niezwiększająca się kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie</p> <p>3. Zwiększająca się liczba osób wymagających objęcia działaniami zespołu interdyscyplinarnego</p> <p>4. Zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych</p> <p>5. Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>

<p>9. Niezwiększająca się liczba osób wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia</p>	
--	--

<p><b>RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ</b></p>	
<p><b>MOCNE STRONY</b></p>	<p><b>SŁABE STRONY</b></p>
<p>1. Zapobieganie dysfunkcjom rodzin</p> <p>2. Prowadzenie efektywnej pracy socjalnej w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży</p> <p>3. Analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży</p> <p>4. Koordynacja działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież</p> <p>5. Rozwijanie opieki przedszkolnej</p> <p>6. Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego</p> <p>7. Prowadzenie działań profilaktycznych</p> <p>8. Funkcjonowanie świetlicy przy Szkole Podstawowej w Poniecu oraz świetlic środowiskowych na wsiach</p> <p>9. Organizowanie w szkołach zajęć pozalekcyjnych oraz realizowanie programów profilaktycznych</p> <p>10. Działanie organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin oraz podejmowanie z nimi współpracy</p> <p>11. Zapewnienie rodzinom darmowego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w szczególności pedagogów, psychologa, pomocy prawnej</p> <p>12. Zapewnienie pomocy rodzinom ze strony</p>	<p>1. Brak dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających wsparcia specjalistycznego</p> <p>2. Nierozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</p> <p>3. Mała współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży</p> <p>4. Brak działań na rzecz zwiększenia dostępności opieki medycznej dla mieszkańców gminy</p> <p>5. Problemy finansowe części rodzin.</p> <p>6. Bezrobocie rodziców i pozostałych pełnoletnich członków rodzin</p> <p>7. Różnorodność dysfunkcji szczególnie w rodzinach wielodzietnych</p> <p>8. Przypadki nie zgłaszania przez rodziny, sąsiadów przypadków przemocy w rodzinie z poczucia wstydu</p> <p>10. Pogłębiający się kryzys rodziny, przejmowanie pewnych funkcji rodziny przez instytucje</p> <p>12. Brak opieki instytucjonalnej dla dzieci w wieku do lat 3</p>

<p>asystenta rodziny</p> <p>13. Współpraca OPS w Poniecu z samorządem gminy, placówkami oświatowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi, Parafią, sołtysami w zakresie wspólnych działania na rzecz rodziny.</p> <p>14. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do kultury poprzez samorządowe instytucje kultury.</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Malejąca liczba rodzin dysfunkcyjnych</li> <li>2. Istnienie warunków umożliwiających efektywne prowadzenie pracy socjalnej</li> <li>3. Malejąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego</li> <li>4. Rosnąca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego</li> <li>5. Odbudowywanie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny wobec dzieci</li> <li>6. Ogólnokrajowe regulacje w zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych</li> <li>7. Realizacja rządowych, wojewódzkich i lokalnych programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań</li> <li>8. Pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie</li> <li>9. Prowadzenie działań wspierających integrację rodziny z otoczeniem</li> <li>10. Środki finansowe zewnętrzne, w tym UE na rzecz działań w zakresie rynku pracy, aktywizacji zawodowej, edukacji, ekonomii społecznej</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Niedostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży</li> <li>2. Brak grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci</li> <li>3. Niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</li> <li>4. Brak dostępności opieki dla dzieci w wieku do lat 3</li> <li>5. Brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadpodstawowym w gminie</li> <li>6. Brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży</li> <li>7. Kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym, ztracanie rodzinnych wartości</li> <li>8. Trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy</li> <li>9. Wzrost informatyzacji zakłócającej tradycyjne życie rodzinne</li> <li>10. Deficyt w obszarze codziennego sposobu komunikowania się we wzajemnych relacjach w rodzinie</li> <li>11. Stereotypy tworzące niekorzystny klimat dla</li> </ol>

osób korzystających z wsparcia OPS

**BEZROBOCIE, BEZDOMNOŚĆ, UBÓSTWO**

<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pełna obsada pracowników w OPS-ie</li> <li>2. Kompetentna kadra</li> <li>3. Zaangażowanie pracowników OPS oraz jednostek współdziałających w działalności na rzecz problematyki społecznej</li> <li>4. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach</li> <li>5. Zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy</li> <li>6. Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa</li> <li>7. Zapobieganie bezdomności, prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych</li> <li>8. Informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy</li> <li>9. Zapewnianie osobom bezdomnym schronienia</li> <li>10. Zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ograniczony wpływ na dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy</li> <li>2. Brak przeciwdziałania zjawisku dziedziczenia bezrobocia</li> <li>3. Brak działań mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)</li> <li>4. Niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia</li> <li>5. Brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych</li> <li>6. Brak działań służących diagnozowaniu problemu bezdomności</li> <li>7. Brak działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych</li> <li>8. Brak działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych</li> <li>9. Brak działań mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych</li> <li>10. Brak współpracy z organizacjami</li> </ol>

	<p>pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych</p> <p>11. Niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i brak mieszkań socjalnych w gminie.</p> <p>12. Brak podmiotów ekonomii społecznej.</p>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<p>1. Posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach</p> <p>2. Rosnąca liczba nowych inwestorów tworzących w gminie miejsca pracy</p> <p>3. Odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym</p> <p>4. Odpowiednia wiedza bezdomnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia</p> <p>5. Niewzrastająca liczba osób bezdomnych</p> <p>6. Brak zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych</p>	<p>1. Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia</p> <p>2. Odpływ najbardziej przedsiębiorczych i wykształconych osób</p> <p>3. Dalsze pogarszanie opłacalności produkcji rolnej</p> <p>4. Zubożenie społeczeństwa powodujące patologie społeczne.</p> <p>5. Choroby cywilizacyjne, przejmowanie złych nawyków przez młodzież.</p> <p>6. Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>7. Bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną</p> <p>8. Występowanie problemu bezdomności</p> <p>9. Zwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych</p> <p>10. Brak osób wychodzących z bezdomności</p> <p>11. Wzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia</p> <p>12. Ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności</p> <p>13. Niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych</p>

14. Brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych
--

## II.5 Podsumowanie diagnozy

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2021-2027. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. Osoby starsze i niepełnosprawne.
2. Rodzina.
3. Wykluczenie społeczne.
4. Bezpieczeństwo w gminie.
5. Kapitał społeczny i ludzki.



### III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

#### III.1 MISJA

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec na lata 2021-2027, jest następująca:

*Zapewnienie mieszkańcom Gminy Poniec bezpieczeństwa socjalnego,  
możliwości rozwoju oraz dążenie do integracji społeczności lokalnej*

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

### III.2 CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

<b>OBSZAR OSOBY STARSZE I NIEPEŁNOSPRAWNE</b>					
<b>Cel strategiczny</b>	<b>Cel operacyjny</b>	<b>Kierunki działań</b>	<b>Wskaźniki monitoringowe</b>	<b>Realizatorzy</b>	<b>Źródła finansowania</b>
Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania	Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych	Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych	- liczba osób korzystających z usług opiekuńczych - liczba osób, którym odmówiono usług opiekuńczych	OPS w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
		Zapewnienie osobom starszym potrzebującym całodobowej instytucjonalnej pomocy w domach pomocy społecznej	- liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej - liczba skierowanych osób do domu pomocy społecznej - liczba decyzji odmawiających skierowania do domu pomocy społecznej	OPS w Poniecu	Środki własne
		Umożliwienie osobom starszym zamieszkania w mieszkaniu wspomaganym	- liczba mieszkań wspomaganych - liczba wniosków o skierowanie do mieszkania wspomaganego - liczba osób korzystających z mieszkania wspomaganego	OPS w Poniecu Gmina Poniec	Środki własne i zewnętrzne

		Współpraca z zakładami opieki zdrowotnej i szerzenie potrzeby opieki geriatrycznej	- liczba osób objętych opieką pielęgniarki środowiskowej	OPS w Poniecu służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych	- liczba wolontariuszy - liczba osób objętych wolontariatem	OPS w Poniecu placówki oświatowe	Środki własne i zewnętrzne
Tworzenie systemu wsparcia i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych		Opracowanie i realizacja polityki senioralnej	- liczba osób objętych polityką senioralną	OPS w Poniecu GCK w Poniecu OSiR w Poniecu UM w Poniec	Środki własne i zewnętrzne
		Wspieranie działalności edukacyjnej dla seniorów i osób niepełnosprawnych	- liczba spotkań edukacyjnych - liczba osób biorących udział w spotkaniach edukacyjnych	OPS w Poniecu służba zdrowia UM w Poniecu GCK w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
		Prowadzenie i wspieranie działalności klubu seniora	- liczba członków klubu seniora	OPS w Poniecu służba zdrowia UM w Poniecu GCK w Poniecu organizacje pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
		Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych	- liczba imprez kulturalnych dla osób starszych - liczba osób biorących udział w	OPS w Poniecu UM w Poniecu GCK w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne

		<p>wydarzeniach kulturalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba imprez sportowych</li> <li>- liczba uczestników imprez</li> </ul>	<p>OSiR w Poniecu</p> <p>organizacje</p> <p>pozarządowe</p>	
	<p>Wsparcie i promocja integracji międzypokoleniowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba imprez międzypokoleniowych</li> <li>- liczba osób starszych biorących udział w integracji międzypokoleniowej</li> <li>- liczba młodzieży biorącej udział w integracji międzypokoleniowej</li> </ul>	<p>OPS w Poniecu</p> <p>UM w Poniecu</p> <p>GCK w Poniecu</p> <p>OSiR w Poniecu</p> <p>placówki oświatowe</p> <p>i organizacje</p> <p>pozarządowe</p>	<p>Środki własne</p> <p>i zewnętrzne</p>
<p>Działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych</p>	<p>Budowanie pozytywnego wizerunku starości, np. promowanie małżeństw z długoletnim stażem</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba małżeństwa z długoletnim stażem</li> </ul>	<p>UM w Poniecu</p>	<p>Środki własne</p>
	<p>Promowanie uczestnictwa osób starszych i niepełnosprawnych w organizacjach pozarządowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba organizacji pozarządowych</li> <li>- liczba osób starszych i niepełnosprawnych w organizacjach pozarządowych</li> </ul>	<p>organizacje</p> <p>pozarządowe</p>	<p>Środki własne</p>
<p>Realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia</p>	<p>Prowadzenie działań profilaktycznych, zdrowotnych przeciwdziałających niepełnosprawności oraz promujących zdrowy styl życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba działań</li> <li>- liczba osób biorących udział w działaniach</li> </ul>	<p>OPS w Poniecu,</p> <p>UM w Poniecu,</p> <p>GCK w Poniecu</p> <p>placówki oświatowe</p> <p>służba zdrowia</p>	<p>Środki własne</p> <p>i zewnętrzne</p>

Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do usług społecznych	Zapewnienie usług specjalistycznych np. rehabilitacja	- liczba osób korzystających z usług specjalistycznych	OPS w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
	Promowanie i wspieranie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w zajęciach organizowanych w środowiskowych domach samopomocy	- liczba osób korzystających z ŚDS	OPS w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
	Działalność wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego	- liczba osób korzystających z wypożyczalni	OPS w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
Integracja ze środowiskiem osób niepełnosprawnych	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji poprzez realizację kształcenia specjalnego	- liczba dzieci dowożonych do szkół specjalnych - liczba placówek, z których korzystają osoby niepełnosprawne	Gmina Poniec	Środki własne i zewnętrzne
	Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym	- liczba zlikwidowanych barier - liczba osób, które skorzystały z pomocy finansowej na likwidację barier architektonicznych	OPS w Poniecu PCPR w Gostyniu	Środki własne i zewnętrzne
	Wspieranie funkcjonowania mieszkalnictwa wspomagane dla osób niepełnosprawnych	- liczba niepełnosprawnych korzystających z mieszkania wspomagane	OPS w Poniecu Gmina Poniec	Środki własne i zewnętrzne

**OBSZAR RODZINY**

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźniki monitoringowe	Realizatorzy	Źródła finansowania
Budowanie systemu wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem		Zapewnieni miejsc opieki nad dzieckiem do czasu rozpoczęcia przez nie nauki w szkole	- liczba dzieci w klubiku - liczba dzieci oczekujących na przyjęcie do klubiku - liczba dzieci w przedszkolu - liczba dzieci nieprzyjętych do przedszkola	OPS w Poniecu Gmina Poniec przedszkola	Środki własne i zewnętrzne
	Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	Podejmowanie działań zmierzających do powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych	- liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej - liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	OPS w Poniecu	Środki własne
		Zapewnienie oferty ogólnodostępnych zajęć	- liczba dostępnych zajęć pozalekcyjnych	OPS w Poniecu GCK w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne

	pozalekcyjnych i pozaszkolnych	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba dostępnych zajęć pozaszkolnych</li> <li>- liczba dzieci dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych</li> <li>- liczba dzieci dzieci korzystających z zajęć pozaszkolnych</li> </ul>	OSiR w Poniecu placówki oświatowe	
	Organizowanie różnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba form wypoczynku</li> <li>- liczba dzieci, która korzystała z wypoczynku</li> </ul>	OPS w Poniecu GCK w Poniecu OSiR w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
	Zapewnienie opieki asystenta i pracownika socjalnego rodzinom przeżywającym trudności	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba pracowników socjalnych pracujących bezpośrednio z rodzinami</li> <li>- liczba asystentów rodziny</li> <li>- liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny</li> <li>- liczba rodzin korzystających z pomocy pracownika socjalnego</li> </ul>	OPS w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
	Organizowanie warsztatów wzmacniających kompetencje rodzicielskie	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba rodzin biorących udział w warsztatach</li> <li>- liczba zorganizowanych warsztatów</li> </ul>	OPS w Poniecu PCPR w Gostyniu	Środki własne i zewnętrzne
	Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba dzieci korzystających z pomocy psychologa</li> </ul>	OPS w Poniecu Gmina Poniec	Środki własne i zewnętrzne

	rodziców ze wsparcia specjalistów: psychologa, pedagoga	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba dzieci korzystających z pomocy pedagoga</li> <li>- liczba rodziców korzystających z pomocy psychologa</li> <li>- liczba dzieci korzystających ze wsparcia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gostyniu</li> </ul>	PPP w Gostyniu	
	Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej, służby zdrowia, kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba rodzin z ograniczoną władzą rodzicielską</li> <li>- liczba rodzin objętych asystenturą</li> </ul>	OPS w Poniecu służba zdrowia placówki oświatowe Sąd Rejonowy w Gostyniu	Środki własne i zewnętrzne
	Organizacja zajęć wyrównawczych z poszczególnych przedmiotów	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba zajęć</li> <li>- liczba dzieci korzystających z zajęć wyrównawczych</li> </ul>	placówki oświatowe	Środki własne i zewnętrzne
Tworzenie i wspieranie warunków dla prawidłowego rozwoju	Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno-kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba dzieci korzystających z pomocy psychologa</li> <li>- liczba dzieci korzystających z pomocy korekcyjno-kompensacyjnej</li> </ul>	placówki oświatowe Poradnia Psychologiczno	Środki własne i zewnętrzne



dzieci i młodzieży	nauce	- liczba dzieci skierowanych na badania do Poradni Psychologiczno Pedagogicznej w Gostyniu	Pedagogicznej w Gostyniu	
	Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, koła zainteresowań, przygotowywanie do konkursów, olimpiad	- liczba zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań - liczba dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych i kołach zainteresowań - liczba dzieci, które brały udział w olimpiadach i konkursach	placówki oświatowe	Środki własne i zewnętrzne
	Rozwijanie bazy służącej realizowaniu zainteresowań oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży	- liczba kół zainteresowań - liczba dzieci uczestniczących w zajęciach służących realizowaniu zainteresowań oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży	GCK w Poniecu OSiR w Poniecu ZHP w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
	Udzielanie wsparcia materialnego oraz	Zapewnienie rodzinom będącym w trudnej sytuacji wsparcia rzeczowego oraz finansowego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej	- liczba rodzin korzystających ze wsparcia finansowego i rzeczowego z pomocy społecznej	OPS w Poniecu
Udzielanie świadczeń		- liczby rodzin z dziećmi, które	OPS w Poniecu	Środki własne i

rzeczonego rodzinom oraz dzieciom i młodzieży	rodzinnych, opiekuńczych, alimentacyjnych, dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych dla rodzin z dziećmi w celu poprawy sytuacji ekonomicznej	korzystały ze świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, alimentacyjnych, dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych		zewnętrzne
	Świadczenie pomocy materialnej dla dzieci i młodzieży na podstawie ustawy o systemie oświaty w celu wyrównywania szans edukacyjnych	- liczba dzieci, które skorzystały ze stypendium szkolnego - liczba dzieci, które skorzystały z zasiłków szkolnych	UM w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
	Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy w rodzinie	- liczba działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy w rodzinie - liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi, profilaktycznymi i prewencyjnymi zmierzającymi do ograniczenia występowania zjawiska przemocy w rodzinie	OPS w Poniecu placówki oświatowe	Środki własne i zewnętrzne
Prowadzenie kompleksowego				

systemu wsparcia i pomocy dla osób i rodzin dotkniętych przemocą	Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym dostęp do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego	- liczba osób, które skorzystały z pomocy psychologa - liczba osób, które skorzystały z pomocy prawnej - liczba osób, które skorzystały z pomocy pracownika socjalnego	OPS w Poniecu UM w Poniecu	Środki własne
	Wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego	- liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego	OPS w Poniecu Zespół Interdyscyplinarny w Poniecu	Środki własne
	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia	- liczba osób skierowanych do ośrodka wsparcia	OPS Poniec	Środki własne

#### OBSZAR WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźniki monitoringowe	Realizatorzy	Źródła finansowania
		Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	- liczba zawartych porozumień z PUP w Gostyniu z UM w Poniecu - liczba osób skierowanych do prac	UM w Poniecu PUP w Gostyniu	Środki własne i zewnętrzne

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem, bezdumnością oraz uzależnieniami	Prowadzenie działań aktywizacyjnych osoby bezrobotne		społecznie użytecznych - liczba osób skierowanych na staże - liczba osób, które skorzystały z pożyczki na uruchomienie działalności gospodarczej		
		Organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych dotyczących zmian profilu zawodowego lub uzyskania dodatkowych kwalifikacji	- liczba szkoleń - liczba osób objętych oddziaływaniem	UM w Poniecu PUP w Gostyniu	Środki własne i zewnętrzne
		Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego i rzecowego	- liczba osób , które skorzystały z pomocy z powodu bezrobocia w ramach ustawy o pomocy społecznej	OPS Poniec	Środki własne i zewnętrzne
	Podjęcie działań wpływających na ograniczenie ubóstwa wśród mieszkańców	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno - bytowej	- liczba osób/rodzin objętych wsparciem finansowym - liczba osób objęta wsparciem w postaci produktów z banku Żywności w Lesznie - liczba osób objętych pomocą w formie posiłków	OPS Poniec Bank Żywności w Lesznie	Środki własne i zewnętrzne

	Edukacja rodzin w zakresie racjonalnego gospodarowania budżetem domowym	- liczba osób/rodzin objętych działaniem	OPS Poniec	Środki własne
Przeciwdziałanie problemom uzależnień	Upowszechnienie wiedzy o formach i narzędziach pracy z osobami nadużywającymi alkoholu, zażywającymi narkotyki oraz uzależnionymi od substancji psychoaktywnych	- liczba programów profilaktycznych realizowanych na terenie gminy - liczba materiałów informacyjnych rozpowszechnionych wśród mieszkańców	OPS Poniec GKRPA w Poniecu	Środki własne
	Tworzenie różnorodnych form wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin	- liczba członków Grupy AA "Tęcza" w Poniecu - liczba osób, które skorzystały z pomocy terapeuty do spraw uzależnień - liczba osób, które skorzystały z pomocy psychologa - liczba osób skierowanych do GKRPA w Poniecu	OPS Poniec GKRPA w Poniecu Grupa AA "Tęcza" w Poniecu Punkt wsparcia w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
	Promowanie wśród dzieci i młodzieży zdrowego trybu życia wolnego od uzależnień.	- Liczba działań promujących zdrowy styl życia - liczba dzieci objętych działaniem	Placówki oświatowe	Środki własne i zewnętrzne
	Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, specjalistycznej	- liczba osób objętych wsparciem	OPS Poniec	Środki własne

	Zapobieganie i ograniczanie zjawiska bezdomności	osobom zagrożonym i dotkniętym zjawiskiem bezdomności			
		Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych	- liczba osób skierowanych do noclegowni i schronisk	OPS Poniec	Środki własne
	Ułatwienie społecznej readaptacji w procesie pomocy postpenitencjarnej	Wsparcie finansowe, rzeczowe, specjalistyczne dla osób zwalnianych z zakładów karnych i ich rodzin	- liczba osób , która otrzymała pomoc po opuszczeniu zakładu karnego - liczba rodzin osób odbywających karę, które otrzymały pomoc finansową	OPS Poniec	Środki własne
		Wsparcie specjalistyczne dla osób mających trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	- liczba osób objętych działaniem	OPS Poniec	Środki własne

<b>OBSZAR BEZPIECZEŃSTWO W GMINIE</b>					
<b>Cel strategiczny</b>	<b>Cel operacyjny</b>	<b>Kierunki działań</b>	<b>Wskaźniki monitoringowe</b>	<b>Realizatorzy</b>	<b>Źródła finansowania</b>

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie	Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich	Opracowanie i realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączenie w ich realizację policjantów	- liczba programów - liczba dzieci objętych działaniem	placówki oświatowe Posterunek Policji w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
		Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego	- liczba kół zainteresowań, organizacji - liczba dzieci korzystających z alternatywnych form spędzania czasu wolnego	placówki oświaty OSiR w Poniecu GCK w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców	Podejmowanie akcji edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom	- liczba akcji - liczba osób objętych akcją	OPS w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
		Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych	- liczba popełnionych przestępstw - liczba wykrytych przestępstw	Komisariat Policji w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne
		Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, Policją, prokuraturą Rejonową, Sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz	- liczba podjętych inicjatyw na rzecz przeciwdziałania przestępczości	OPS w Poniecu	Środki własne i zewnętrzne

	przeciwdziałania przestępczości.		
	Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic miejskich, budowę chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół	- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze - liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół	Gmina Poniec Środki własne i zewnętrzne
	Rozwój infrastruktury technicznej bezpieczeństwa publicznego, w tym systemów monitoringu	- liczba monitorowanych miejsc	Gmina Poniec Środki własne i zewnętrzne



**OBSZAR KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI**

<b>Cel strategiczny</b>	<b>Cel operacyjny</b>	<b>Kierunki działań</b>	<b>Wskaźniki monitoringowe</b>	<b>Realizatorzy</b>	<b>Źródła finansowania</b>
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych	Profesjonalizacja kadr pomocy społecznej	Dokształcanie kadry pomocy społecznej	- liczba szkoleń - liczba pracowników, którzy brali udział w szkoleniach	OPS Poniec	Środki własne i zewnętrzne
		Podjęcie działań przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej	- liczba pracowników socjalnych	OPS Poniec	Środki własne i zewnętrzne
	Wyzwalanie aktywności obywatelskiej	Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych	- liczba mieszkańców, którzy wzięli udział w rozwiązywaniu problemów społecznych - liczba organizacji, które wzięły udział w rozwiązywaniu problemów społecznych	Gmina Poniec OPS Poniec organizacje pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
	Rozwój współpracy z sektorem pozarządowym	Inicjowanie działalności nowych organizacji pozarządowych	- liczba nowych organizacji pozarządowych - liczba zadań zleczonych organizacjom pozarządowym	Gmina Poniec	Środki własne i zewnętrzne
		Wspieranie organizacji pozarządowych poprzez promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy finansowej z budżetu gminy	- liczba organizacji pozarządowych - liczba organizacji, które uzyskały wsparcie finansowe	Gmina Poniec	Środki własne i zewnętrzne

### **III.3 Wdrożenie strategii, monitorowanie jej realizacji**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec obejmuje zasięgiem czasowym lata 2021-2027 i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzenia niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających z sytuacji ekonomicznej i społecznej w otoczeniu, jak i w samej gminie. Realizację określonych celów determinuje konieczność zaangażowania wszystkich podmiotów, w szczególności samorządu Gminy Poniec, instytucji, organizacji pozarządowych, Parafii, rodzin, grup sąsiedzkich, wolontariuszy.

Zgodnie z art. 110. pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec na lata 2021-2027 będzie gminna jednostka - Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów w zależności od posiadanych kompetencji oraz możliwości finansowych.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź już zrealizowanych działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Burmistrza Ponieca, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Poniecu. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Burmistrza Ponieca.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotowuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaże Burmistrzowi Ponieca, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane do każdego celu strategicznego wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych możliwe jest zaistnienie potrzeby przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Analizę realizacji działań strategii należy opracować według poniżej zamieszczonego wzoru karty monitoringu wdrażania strategii.

**Karta monitoringu wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy  
Poniec na lata 2021-2027 - wzór**

Obszar priorytetowy:										
Cel strategiczny:										
Cel operacyjny:										
Działanie	Wskaźnik	Rok							Zmiany porównawcze	Źródło weryfikacji
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027		

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje),
- środki funduszy krajowych, m.in. PFRON,
- środki przekazane na realizację projektów, w szczególności z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- środki partnerów realizowanych przedsięwzięć.

Możliwość zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju Gminy Poniec uzależniona będzie od wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce, podziału pomiędzy poszczególne województwa, potencjału absorpcyjnego poszczególnych instytucji i organizacji społecznych.

Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów wypracowanych w niniejszym dokumencie powinna przyczynić się m.in. do:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo,
- zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby osób bezrobotnych,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,
- zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zapobiegania patologiom wśród nieletnich,
- podniesienia poziomu profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,

- podniesienia jakości świadczonych usług,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych.

## VI. Zakończenie

Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane, a w efekcie końcowym pozwolą odpowiedzieć na pytanie czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

***Rozwiązywanie problemów społecznych powinno być elementem zintegrowanego systemu i mieć charakter partnerski w stosunku do administracji, szczególnie na poziomie lokalnym.***

Instytucją jaką jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniecu jest aktywnie zaangażowany w rozwiązywanie problemów społecznych na terenie Gminy Poniec, współpracuje z różnymi podmiotami z obszaru pomocy społecznej, a często koordynuje działania w tym zakresie. Zadaniem pomocy społecznej, jako instytucji polityki społecznej państwa jest wsparcie osób i rodzin w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić.

Odgórnie kształtowana polityka w zakresie pomocy społecznej określa kierunki działania, przygotowuje koncepcje, opracowuje mechanizmy, wskazuje narzędzia, kolejno monitoruje ich wdrażanie. Jednak charakterystyka problemów społecznych jest różna na terenie województwa wielkopolskiego, jak i samo podejście do ich rozwiązywania. Każda gmina ma swoje specyficzne uwarunkowania.

Koniecznością jest ciągle przystosowywanie się do zmieniającego się otoczenia, przepisów prawnych, jak i do ciągle rosnących potrzeb i oczekiwań ze strony potencjalnych odbiorców wsparcia. Obecnie kluczowym czynnikiem warunkującym sprawne i skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest jakość świadczonych usług. Efekt często jest niewymierny, trudny do sprawdzenia, uzależniony od wielu aspektów. Nie zmienia to faktu, iż rozwiązywanie problemów społecznych wymaga zaangażowania wielu podmiotów, ponieważ:

***„Aby zrozumieć ludzi,  
trzeba starać się usłyszeć to,  
czego nigdy nie mówią  
i być może nigdy nie powiedzieliby.”***

**Anonim**

## SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz mieszkańców Gminy Poniec – stan na 31 grudnia 2019r.....17

Tabela 2. Wykaz mieszkańców Gminy Poniec względem zamieszkania–stan na 31 grudnia 2019r.	18
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019.....	18
Tabela 4. Przyrost naturalny w Gminie Poniec w latach 2017-2019.....	18
Tabela 5. Migracje na pobyt stały gminne w latach 2017-2019.....	19
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019.....	19
Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019.....	20
Tabela 8. Porady lekarskie udzielone w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.	24
Tabela 9. Liczba dzieci uczęszczających do szkół i przedszkoli w lata 2017-2019.....	25
Tabela 10. Liczba i kwota wypłaconych stypendiów i zasiłków szkolnych w latach 2017-2019.....	26
Tabela 11. Organizacje pozarządowe w gminie w 2019r.....	26
Tabela 12. Wewnętrzny podział organizacyjny w przeliczeniu na etaty.....	28
Tabela 13. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji.....	28
Tabela 14. Powody udzielania pomocy rodzinom w 2019 roku.....	29
Tabela 15. Wydatki na pomoc społeczną.....	29
Tabela 16. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego.....	29
Tabela 17. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami.....	30
Tabela 18. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego.....	30
Tabela 19. Dodatki mieszkaniowe.....	30
Tabela 20. Dodatki energetyczne.....	30
Tabela 21. Bezrobotni w Gminie Poniec w latach 2017-2019.....	36
Tabela 22. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.....	36
Tabela 23. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019.....	38
Tabela 24. Liczba osób niepełnosprawnych poniżej 16r. życia na terenie Gminy Poniec.....	38
Tabela 25. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.....	38
Tabela 26. Liczba osób w gminie korzystających ze świadczeń z tytułu niepełnosprawności w ramach świadczeń rodzinnych.....	38
Tabela 27. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w latach 2017-2019.....	39
Tabela 28. Liczba osób starszych w wieku powyżej 65 roku życia zamieszkałych na terenie Gminy Poniec w latach 2017-2019.....	40
Tabela 29. Usługi opiekuńcze świadczone przez OPS w Poniecu w latach 2017-2019.....	40
Tabela 30. „Niebieskie Karty” w Gminie Poniec.....	45

Tabela 31. Stan przestępczości na terenie Gminy Poniec.....	46
Tabela 32. Wykroczenia społecznie uciążliwe.....	46
Tabela 33. Interwencje na terenie Gminy Poniec.....	47
Tabela 34. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny.....	48
Tabela 35. Liczba rodzin i dzieci biorących udział w warsztatach.....	49
Tabela 36. Rodziny korzystające z pomocy z powodu trudności opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	49
Tabela 37. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.....	49

## **SPIS WYKRESÓW**

Wykres 1. Problemy społeczne w Gminie Poniec.....	51
---	----



Wykres 2. Problemy osób starszych i samotnych w Gminie Poniec.....	52
Wykres 3. Działania, jakie należy podejmować w celu poprawy sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych w Gminie Poniec.....	53
Wykres 4. Problemy osób niepełnosprawnych w Gminie Poniec.....	54
Wykres 5. Istnienie problemu przemocy w środowisku zamieszkania.....	55
Wykres 6. Przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....	56
Wykres 7. Negatywne zjawiska wśród dzieci i młodzieży z Gminy Poniec.....	57
Wykres 8. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców na terenie Gminy Poniec.....	58
Wykres 9. Działania mogące się przyczynić do rozwiązania problemów społecznych na terenie Gminy Poniec.....	60

## WZÓR ANKIETY

**ANKIETA NA POTRZEBY OPRACOWANIA GMINNEJ STRATEGII  
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE PONIEC NA LATA  
2021-2027**

Szanowni Mieszkańcy Gminy Poniec!

Zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety, która pomoże w opracowaniu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027. Strategia precyzuje i weryfikuje najważniejsze problemy społeczne w naszej gminie, a także określa sposoby ich rozwiązywania.

Prosimy o poważne potraktowanie ankiety i przemyślane odpowiedzi na zawarte w niej pytania.

Ankieta ma charakter anonimowy i można ją pobrać w Ośrodku Pomocy Społecznej w Poniecu, a także ze strony internetowej Ośrodka – [www.poniec.opsinfo.pl](http://www.poniec.opsinfo.pl), oraz ze strony internetowej Urzędu Miejskiego w Poniecu- [www.poniec.pl](http://www.poniec.pl).

Wypełnione ankiety prosimy składać do dnia **30 czerwca 2020r.** w Ośrodku Pomocy społecznej w Poniecu, można też przesłać elektronicznie na adres [opsponiec@o2.pl](mailto:opsponiec@o2.pl)

**1. Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy Poniec?**

(proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- bezrobocie
- uzależnienia( alkohol, narkotyki, dopalacze)
- złe warunki mieszkaniowe
- brak poczucia bezpieczeństwa ( przestępczość)
- problemy wieku podeszłego / izolacja osób starszych
- przemoc w rodzinie
- ubóstwo, niewydolność materialna rodzin
- długotrwała lub ciężka choroba
- niepełnosprawność
- bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
- inne, jakie?.....

**2. Kto Pana/Pani zdaniem najbardziej jest zagrożony wykluczeniem społecznym w gminie?**

(proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- osoby starsze i samotne

- osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnień
- osoby niepełnosprawne i ich rodziny
- osoby i rodziny uzyskujące niskie dochody
- osoby i rodziny zmagające się z problemami przemocy domowej
- osoby bezrobotne
- osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi

**3. Jakie Pana/Pani zdaniem są najczęstsze problemy z jakimi zmagają się osoby starsze i samotne w gminie?** (proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- problemy finansowe
- brak wsparcia i opieki ze strony rodziny
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- bariery architektoniczne
- brak ofert spędzania czasu wolnego
- samotność
- inne, jakie?.....

**4. Jakie działania należy podejmować w gminie w celu poprawy sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych?** (proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- usługi opiekuńcze
- likwidacja barier architektonicznych
- zapewnienie pomocy psychologicznej
- utworzenie placówki dla osób starszych, umożliwiającej spędzanie czasu wolnego
- pomoc finansowa
- zorganizowanie pomocy sąsiedzkiej
- inne, jakie?.....

**5. Jakie Pana/Pani zdaniem są przyczyny występowania problemu uzależnień w gminie?** (proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- bezrobocie, utrata pracy
- niezaradność życiowa
- konflikt rodzinny/ rozpad rodziny
- indywidualne skłonności do popadania w nałogi
- wzorce społeczne
- dostępność do środków psychoaktywnych
- inne, jakie?.....

**6. Jakie Pana/Pani zdaniem należy podejmować działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?** (proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- profilaktyka dzieci i młodzieży szkolnej
- profilaktyka osób dorosłych
- tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich, grup wsparcia, klubów AA
- pomoc finansowa
- pomoc prawna
- pomoc psychologiczna
- inna, jak?.....

**7. Jakie Pana/Pani zdaniem problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w gminie?**

(proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- bariery architektoniczne
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- brak odpowiednich ofert pracy
- utrudniony dostęp do specjalistycznych usług opiekuńczych
- brak akceptacji przez rodzinę
- brak akceptacji w środowisku zamieszkania
- problemy psychologiczne
- inne, jakie?.....

**8. Jakie Pana/Pani zdaniem należy podejmować działania, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym prawidłowe funkcjonowanie w środowisku zamieszkania?**

(proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- szkolenia dla osób pomagających osobom niepełnosprawnym
- szkolenia dla członków rodzin osób niepełnosprawnych
- zapewnienie pomocy psychologicznej
- zatrudnianie osób niepełnosprawnych
- likwidacja barier architektonicznych
- dostęp do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych
- inne, jakie?.....

**9. Czy w Pana/Pani środowisku zamieszkania istnieje zjawisko przemocy?**

- znam takie przypadki
- słyszałem o takich przypadkach
- nie znam takich przypadków
- nie słyszałem o takich przypadkach

**10. Jakie Pana/Pani zdaniem powinny być podejmowane działania, aby wesprzeć osoby doznające przemocy domowej?**

- dostęp do pomocy prawnej
- dostęp do pomocy psychologicznej
- dostęp do terapii rodzinnej
- leczenie uzależnień
- inne, jakie?.....

**11. Jakiego Pana/ Pani zdaniem należy podejmować działania w celu przeciwdziałania bezrobociu i poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych bezrobociem?**

- większy dostęp do szkoleń
- zwiększenie dostępu do informacji o możliwościach zatrudnienia
- możliwość podejmowania staży i prac interwencyjnych
- pomoc finansowa
- inne, jakie?

**12. Jakiego Pana/Pani zdaniem są przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych? (proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)**

- niskie umiejętności rodzicielskie/wychowawcze
- wielodzietność
- uzależnienia
- rozpad rodziny
- samotne rodzicielstwo
- wielodzietność
- niepełnosprawność/ długotrwała choroba
- inne, jakie?.....

**13. Jakiego Pana/Pani zdaniem należałoby podjąć działania, które poprawiłby funkcjonowanie rodzin niewydolnych wychowawczo? (proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)**

- pomoc terapeutyczna, szkoleniowa
- praca socjalna w środowisku
- pomoc asystenta rodziny
- większa dostępność do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych
- zapewnienie opieki dzieciom do lat 3
- zapewnienie oferty pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
- oferta spędzania czasu wolnego dla całej rodziny ( festyny, pokazy innego rodzaju imprezy dla całej rodziny)
- możliwość uczestnictwa dzieci w zajęciach wyrównawczych
- zapewnienie opieki dzieciom w przedszkolu

- zapewnienie dzieciom opieki w świetlicach
- inne, jakie?.....

**14. Jakie Pan/Pani dostrzega w naszej gminie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży? (proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)**

- uzależnienie od internetu
- zaniedbanie wychowawcze
- sięganie po substancje uzależniające ( np. alkohol, narkotyki, dopalacze)
- zaniedbania socjalne ( niedożywienie, nieodpowiednia higiena)
- wulgarność, agresja
- przestępczość
- inne, jakie?.....

**15. Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie naszej gminy?**

- tak
- raczej tak
- nie
- raczej nie
- trudno powiedzieć

**16. Jeśli nie, to jakie są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa?**

(proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- zagrożenie na drodze
- słabe oświetlenie
- brak patroli policyjnych
- niewłaściwe zachowanie osób spożywających alkohol w miejscach publicznych
- przemoc domowa
- częste włamania i kradzieże
- inne, jakie?.....

**17. Proszę wskazać, które według Pana/Pani działania przyczynią się do rozwiązania problemów społecznych na terenie Gminy Poniec:(proszę wybrać maksymalnie 5 odpowiedzi)**

- pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym w formie usług opiekuńczych
- pomoc osobom niepełnosprawnym w formie specjalistycznych usług opiekuńczych
- pomoc niepełnosprawnym dzieciom w formie usług asystenckich
- wsparcie asystenta rodziny dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
- pomoc psychologiczna dla mieszkańców
- stworzenie i wspieranie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: poradnictwo i działania

interwencyjne

- utworzenie mieszkania wspomaganego, dla osób starszych niesamodzielnych i/lub niepełnosprawnych
- likwidacja barier architektonicznych w instytucjach publicznych
- profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży
- organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w trakcie dni wolnych od nauki
- zwiększenie pomocy materialnej dla uczniów z terenu gminy
- organizacja prac społecznie użytecznych i robót publicznych
- organizacja imprez mających na celu aktywizację środowisk lokalnych
- wspieranie działań artystycznych, kulturalnych i promocja Gminy
- pozyskiwanie funduszy unijnych na działania w obszarze pomocy społecznej

**18. Czy Pan /Pani orientuje się, gdzie należy szukać pomocy w przypadku wystąpienia problemów społecznych?**

- tak
- nie

**METRYCZKA**

**PŁEĆ:**

- Kobieta
- Mężczyzna

**WIEK:**

- 18 - 25
- 26 - 45
- 46 - 60
- 61 i więcej

**WYKSZTAŁCENIE:**

- podstawowe
- gimnazjalne
- zasadnicze zawodowe
- średnie
- wyższe